

ZIOČIN KOMUNIZMA, KI VPIJE DO NEBA

Govor g. Miloša Stareta pred spomenikom

Spoštovani!

Na tem, za vse Argentinec svetem kraju, so v desetletjih in desetletjih govorili predstavniki velikih in mogočnih narodov; vojaški in diplomatski zastopniki volesil. Danes pa smo zbrani tukaj sinovi in hčere onega najmanjših narodov v Evropi, najmanjšega po številu, pa onega najmočnejših in najvztrajnejših v svojih borbah.

Kakor predstavniki velikih narodov smo se tudi mi danes prišli pokloniti največji dobrini človeka, družbe, države: svobodi.

Dolga, stoletna je naša zgodovina, polna borb in dramatičnih dogodkov. Nikdar nismo klonili. Prava tragedija pa se je začela med drugo svetovno vojno: razkosali so nas, razdelili. Transporti so šli na jug in na sever. Polnilo so se ječe, padali so talci. Šli so naši bratje in sestre v taborišča Dachau, Mauthausen, Rab in vsa mogoča druga smrtna taborišča. Naš narod ni klonil. Štali smo kakor zid proti mogočnemu sovražniku. Pa smo doživeli onega največjih zločinov v tej dobi: prišel je slovenski komunist in nam je zasadil nož v hrbet; nož v hrbet tedaj, ko smo se borili za življenje in obstoj. Komunist je začel revolucijo v dobi, ko je bilo na tehnični, ali bomo zapuščeni od vsega sveta kot narod še obstali pri življenju ali ne. Komunist je začel pobijati, streljati, moriti Slovence. Začel nas je ovajati fašistom in nacistom in znašli smo se na tem, da so nas pobijali vsi: fašisti, nacisti in komunisti. To je doživljal naš mali ubogi slovenski narod. Bil je pravi pekel.

Toda nismo klonili. Naš slovenski fant in mož sta vstala in se dvignila v okolnostih, v katerih noben narod na svetu doslej ni branil svoje svobode, vere, svoje bodočnosti, svojih družin in svojega doma. Kje je narod, ki je v takih okoliščinah prišel za orožje in se boril na življenje in smrt? To nas navdaja s ponosom. Naši možje in fant-

je, ki so šli v borbo, nimajo primere v svetu. Naši vaški stražarji, domobranci, četniki in vsi, ki so prišli za orožje, in vsi, ki so se kakor koli za ceno svojega življenja borili proti komunizmu, so naši narodni junaki. Zgodovina jim bo morala dati to priznanje, prej ali slej, doma in v svetu.

Vsaka tragedija ima svoj višek. Tudi naša ga je dosegla pred 25 leti. Z zaupanjem je prišla slovenska narodna vojska z begunci v Vetrinje. S prevaro pa so bili vrnjeni in prišlo je do tistega, kar je ne samo zločin ampak neizbrisna sramota našega naroda: dvanajst tisoč razoroženih, po končani vojni, po končani revoluciji, je bilo umorjenih, brez zaslišanja, brez sodbe, po strahotnem mučenju. Brat je ubijal brata in ga metal v množični grob. Pri tem pa je užival. To je zločin komunizma, ki vpije do neba: brat uživa, ko kolje brata.

Danes se vsi Slovenci v svobodnem svetu spominjamo te tragedije. Naj izginе vse, kar je med nami takega, da bi nas moglo razdvajati. Danes pogledamo vsi v mislih na dvanajst tisoč z žicami zvezanih, pred množične grobove postavljenih, kako padajo pod streli drug na drugega. Spomnimo se njihovih molitev in njih klicev nam: „Bodite enotni v borbi proti našemu skupnemu sovražniku — komunizmu.“ To je njihov klic nam vsem in le če mu bomo sledili, jih bomo dostojno počastili.

Prijatelji! 25 let je od tedaj. Tam v Sloveniji so njihovi grobovi, ne vemo zanje, zapuščeni so. Dvanajst tisoč jih leži v njih. Matere, vdove, sestre, sinovi in hčere ne smejo vedeti, kje so pokopani njihovi dragi. Nihče jim ne sme postaviti križa, ne prižgati sveče, ne položiti cvetja. Zato trdim: vsaka ponujana roka vladajočih komunistov v Sloveniji ali Jugoslaviji je laž in hianavščina, dokler ne bo v njih toliko človečanskega čuta, da bodo prišli pred nas z izpovedjo: „Storili smo greh, velik greh nad slovenskim narodom. Tu

so žrtve, tu so grobovi teh zvestih in poštenih Slovencev“.

Dokler vsaj tega ne bo, je tudi vsako približevanje emigracije komunističnim oblastnikom v Sloveniji in Jugoslaviji ali pogajanje z njimi za delitev oblasti onečaščenje dvanajstih tisočev, ki ležijo v neznanih grobovih.

Danes so prišli na ta kraj svobode tudi slovenski otroci, rojeni v tej zemlji, rojeni v svobodi. Položili bodo pred te mogočni spomenik tisoče rdečih nagelnov, ker jih ne morejo položiti v Kočevju in po drugih krajih v Sloveniji na grobove žrtev komunizma. To naj bo ob 25 letnici vsaj simbolična počastitev dvanajst tisočev mrtvih.

Dvanajst tisoč pomorjenih v enem mesecu je cela generacija slovenskih mož in fantov. To je toliko kakor bi pomorili 120.000 vojakov dvajset milijonskega argentinskega naroda v enem mesecu. Je genocid, ki v zgodovini nima primere.

Naj bodo pa ti rdeči nageljni tudi počastitev vseh, ki so se žrtvovali za svobodo Argentine. Prav zaradi te svobode moremo mi počastiti slovenske žrtve komunizma.

Še to misel bi radi poudarili: spoznali smo komunizem v revoluciji in ga poznamo do dna, kakšen je, kadar je na oblasti. Zato je naša iskrena želja, da bi nam argentinski narod verjel, da komunizem ne more rešiti nobenega problema, ki težijo to zemljo. Komunizem prinese največje razočaranje tistim, ki verujejo v njegovo odrošilno moč. Vse socialne in družbene probleme je mogoče reševati uspešno le v priznanju duhovnih vrednot, temeljev krščanstva in v svobodi. Te vrednote pa brezbožni komunizem zanika.

Daj Bog, da Argentina ne bi nikdar izgubila svobode, ki jo ima in katere smo deležni tudi mi, in delajmo složno z vsemi silami na to, da bi tudi naša Slovenija čim prej zopet dobila svobodo, naši mrtvi pa pravično zadoščenje.

SEME KRŠČANSKIH IN DELAVNIH LJUDI

Govor kardinala Caggiana med mašo v katedrali

Po razlagi evangeljske prilike o gorčičnem zrnju, je kardinal Caggiano imel sledeč nagovor:

„In tedaj se vam z velikim dopadanjem pridružim v slavo, ki vas je tukaj zbralo. Praznujete petindvajset let odkar ste zapustili svojo domovino, in se spominjate velikega števila vaših žrtev, pobitih iz nesprijemljivih razlogov. V vsakem ljudstvu, v vsakem narodu je neko skupno bratstvo. Ni dovoljeno iz političnih razlogov žrtvovati življenja lastnih bratov, lastnih rojakov. Pridružim se vam torej, in vas spremljam z vsem srcem.

Kot škof katoliške Cerkve hočem pred tukaj zbranim slovenskim ljudstvom povedati vašim duhovnikom, da so pravilno služili Cerkvi, domovini in rojakom, s tem da so vas spremljali in vodili. In vam, ki ste božje ljudstvo, a ki ste del naroda z lastnim jezikom, z lastno krščansko zgodovino, vam rečem: zahvalite Boga.

Molimo za vse, ki so umrli, kakor bi lahko vi umrli, če bi ostali tam. Kajti vi niste mogli kot kristjani odobravati določenih idej. Da rešite svojo vero in svoja življenja, ste tukaj. In tukaj ste ohranili svojo vero in ste pravilno služili Cerkvi. Cerkev vam je v krstu podelila milost, ki jo je Kristus zaslužil s svojim odrešenjem. Narodu vas je otroke božje, božje ljudstvo. In vi, hvaležni Bogu za to milost, ste zapustili z veliko bolečino vašo zemljo. Kajti domovina je nekaj kar je zakoreninjeno v naših srcih, del našega življenja je. Tam je pepel vaših staršev in dedov, zgodovina vašega naroda.

Jaz večkrat ponavljam, da sem sin tujcev, ki so tudi zapustili svojo domovino, a ne zaradi preganjanja. Iskali so širših obzorij v težkih časih. Lažje razumem, kaj ste pretrpeli, a lažje razumem tudi topla sprejem, ki ga je ta dežela dala in ne samo vam,

Kardinal Caggiano med govorom

Slovenec. Dala ga je tudi mojim staršem in staršem velikega števila Argentinec, ki danes ljubimo to deželo kot lastno domovino. Kajti krščanska miselnost te dežele je sprejela kot brate. Bila je Previdnost tudi za vas. In vi tudi niste zgubili čuta narodoljubja. Ne le, da niste izgubili svoje krščanske vere — imate srečo, da vas spremljajo vaši duhovniki. Ohranili ste tudi ljubezen do vaše lastne zemlje. In tako, tukaj in sedaj, od tu dvigate

vaša srca in prosite za vašo domovino, za vaše mrtve in za vse tiste, ki niso mogli storiti tega kar ste vi: ubežati pred sovražnikom.

Večkrat moramo pomisliti, da v rešitev vseh problemov ne sme sijati samo luč naravnega spoznanja, ki ga imamo vsi. Kristjan, poleg tega da sodi z lastnim naravnim razumom, z lastnim izkustvom in poznanjem zgodovine, če je res kristjan, mora uporabljati tudi razsvetljenje vere, ki pravi, da je Bog, ki je naš Stvarnik, hotel postati in se imenovati naš Oče. Starši skrbijo za otroke, če so res dobri starši. Pomislite na svoje. Tukaj so z vami. Verjetno je bila ena izmed misli, ki vas je navdala, da ste zapustili svojo domovino v najtežjih časih preganjanja prav ta, da rešite vaše male. In z njimi ste tukaj. Ali Bog ne bo skrbel za nas? Bog tudi seje seme ljudi, poštenih in vernih ljudi. Ko vas je pripeljal sem, ni mislil le na to, da reši vašo življenja, in življenja vaših otrok. Pripeljal je seme za to deželo, ki je imela in še ima tako malo prebivalcev za svoje razsežno ozemlje. Pripeljal je seme krščanskih in delavnih ljudi, z lastnimi tradicijami, ki jih tukaj osodablja. Jaz mislim, da je Gospod hotel vsejati vsakega izmed vas, vso vašo skupnost z vašimi duhovniki tukaj, v tej deželi, da bi pripomogel k njeni veličini in blagostanju; tudi k veličini vaše domovine, kajti vašo lastno kri z vsemi tradicijami in zapuščino vaših starejših cvete v vaših otrocih, ki so se rodili tukaj. Imamo torej mnogo razlogov, da zahvalimo Boga.

V tej sveti maši, ki jo darujem za

Sentido y piadoso homenaje

El domingo pasado 14 de junio, la colectividad eslovena residente en la Argentina conmemoró el 25 aniversario del genocidio de 1945. Del discurso que pronunciara en esta oportunidad el presidente honorario de los actos conmemorativos general Bartolomé Ernesto Gallo, extraemos los siguientes conceptos:

La Segunda guerra mundial 1938—1945, provocada por los gobiernos totalitarios, que ha de ser fatal para la cultura y el destino de la Humanidad, lo fue también, desde luego, para este laborioso, culto y valiente pueblo esloveno.

Desaparecidos sus grandes conductores, tales como Korošec, Kulovec y Krek, ocupada Eslovenia por los vergonzosamente poderosos ejércitos de los países totalitarios, sufre los procedimientos crueles que necesitan sus mesianicos gobernantes, y es sólo en la “resistencia” donde puede continuarse la lucha por la libertad, la independencia y la subsistencia de los principios morales, ya olvidados.

En el mes de junio de 1945, el ejército esloveno anticomunista que se rindiera en Vetrinje al Comando aliado representado por la Jefatura de tropas británicas, ha de ser transportado a Italia para su liberación, fuera del territorio yugoslavo.

Los Comandos fueron engañados y los hombres del ejército, conducidos desarmados a la frontera austro-eslovena donde actuaban los guerrilleros comunistas del Gobernante delegado de Moscú, el llamado mariscal Josip Broz-Tito.

Entregados a ellos, fueron vilmente humillados, vejados, torturados por el hambre y la sed y en la tristemente recordada Teharje, en las grutas del Kras y en los bosques de Kočevje, fueron terriblemente masacrados 12.000 de sus valientes hombres.

A ellos, rendimos hoy, reverentes, sentido y piadoso homenaje!

Esta tragedia eslovena, que el régimen comunista que va desarrollándose en el mundo, instigó, fomentó y ejecutó en Eslovenia, debe sumarse a las matanzas simultáneas de polacos en Katyn, de los croatas en Bleiburg, de los ucranios en todo su territorio y de los cosacos en Lienz, que señalan el accionar comunista y llenan de vergüenza a la humanidad.

¡Recordad, que solamente en libertad y en la democracia, —en cualquiera de sus formas, — es donde se dignifican los valores de la persona, se mejora y ennoblece la condición humana y se puede, como hombres libres, gozar de los bienes que la Divina Providencia nos tiene señalados para nuestra breve vida terrenal!

KRUTA IN NEPOZABNA SLED

Govor generala Bartolomé Ernesto Gallo-a

„Krščansko navdušenje, s katerim ste ravnokar sodelovali pri spominski maši, ki jo je daroval najvišji predstavnik argentinske hierarhije za vaše mlade mučence, pobite v letu 1945, dokazuje plemenito čustvo človečanske solidarnosti in pobožnosti, ki navdušuje junaški slovenski narod.

Tudi ta topel izraz hvalečnosti, ki ga sedaj tukaj izkazujejo Očetu vaše adoptivne domovine — ki je po asimilaciji prava domovina vaših otrok — izraža patriotsko hrepenenje po svobodi, ki ga imajo svobodoljubni ljudje, posebno še tedaj, če so jim ga brezobzirno cmejili in zatrli, kakor se je vam zgodilo v vaši dragi domovini.

Slovenija, tisočletna romantična slovanska pokrajina. Med njenimi veličastnimi in kamenitimi gorami, mrmraječimi rekami in potoki, ki napajajo plodne doline in bogate gozdove tja do jasnega Jadrana, so se Slovenci razvijali z občudovanja vredno vztrajnostjo močnih narodov v nenehno razburkanem Balkanu.

Čistost izvora je tam nagnila človeka k izpopolnjevanju duha in vpliv zemlje ga je oblikoval v poljedelca, kmeta v polnem pomenu besede. Tako je nastal vzoren narod poljedelcev — intelektualcev in to v pokrajini, ki jo lahko danes smatramo kot ideološko

naškoskifijo, kateri v veliki meri tudi vi pripadate, jo hočem zlasti darovati po vaših namenih. Za moje brate v duhovništvu, ki so vaši duhovniki in bodo z mano sodelovali v edinosti vere. V edinosti tudi z vami, dvignimo oči k nebu. In kot Jezus — odpustimo. Ne gojite mrznje. Molite za mano za vašo domovino, jaz vas bom spremljal. Za vaše brate, ki tam delujejo, da se ne bi zgubila tudi krščanska tradicija. In hočem moliti za vaše bolnike, za vaše onemogle. Za vaše otročiče, ki so vaše veselje in uteha. In tudi za uspeh in rast semena, ki ga sejete v srca vaših otrok.

Preživite svet in vesel dan, kot da bi bili v svoji domovini, čeprav ste v naši. In v združenju vsega krščanstva; in vaših bratov, ki so raztreseni po vseh deželah Amerike in morda, gotovo, prav danes obhajajo isto obletnico.

Naj vas spremlja Gospod, v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.“

mejo med komunističnim Vzhodom in demokratičnim Zahodom.“

Governik je nato v kratkih potezah podal zgodovino slovenskega naroda in opisal lepote njegove zemlje, nato pa je nadaljeval:

„Slovenski narod se je tako neprestano boril za svojo svobodo in branil neodtujljivo pravico do samoodločbe.

Druga svetovna vojna 1938—1945, ki so jo sprožili totalitarni režimi in je bilo pogubna za kulturo in usodo človeštva, je bila enako pogubna tudi za ta delavni, izobraženi in junaški slovenski narod.

Ko je Slovenija izgubila svoje velike voditelje, kot so bili Korošec, Kulovec in Krek, ko so jo okupirale močne čete totalitarnih držav, so njihovi mesianistični voditelji postopali s Slovenci tako kruto, da so lahko samo v ilegali nadaljevali svojo borbo za svobodo, neodvisnost in ohranitev že pozabljenih moralnih načel.

Slovenci dobro veste, da je imel prav Alfons Medri, ko je dejal o domovini: „Domovina je zemlja in je treba zanjo tudi umreti; in kdor jo zanemari, je ravno tako brez brežbožen, kot tisti, ki zanemari svojo mater.“

In to je ravno tisti pomen domovine, ki je živel med Slovenci, ko so se odločili, da organizirajo domobranske čete, ki so bile s svojim junaštvom narodu v ponos.

1945. žalostno leto za vse človeštvo in ševeda tudi za slovenski narod.

To je leto, ki zarnamuje jasno ločitev med dvema sistemoma življenja, ki ne moreta sovpadati.

Naš, demokratični, v katerem je človeška oseba središče in podlaga družbe, osnovan na Učiteljevih besedah, ki držijo že dvatisoč let, ki temelji na svobodi kot osnovni pravici, na ljubezni in soglasju med vsemi ljudmi, ta sistem dopušča svobodno in široko rolje osebnosti, katero skuša razvijati. Drugi pa je sistem absolutne servilnosti do vsemogočne države, ali bolje rečeno, do majhne kaste izkoriščevalcev na vladi, kjer je človek le suženj in gola številka v rečni družbi, v kateri mora živeti — v komunistični.

To leto 1945 jasno loči ti dve ideologiji v življenju človeštva.

V slovenskem narodu je pustilo svojo kruto in nepozabno sled.

(Nadaljevanje na 2. str.)

MOGOČNO PRICEVANJE ZA NAŠE ŽRTVE

SKORAJ 3.000 ZBRANIH SLOVENCEV

Petindvajseto leto poteka. Petindvajseto leto od tiste, v krvavi zarji zamrla pomladi, ko je pesem ugašala, ko je smrt brusila koso za svojo zadnjo, največjo žrtev. Minil je cvetoči maj. Junij se je prebudil, in sprejel v svoje okrilje smrt in junaštvo in zločin, sramoto in izdajstvo, konec in kal nove, najlepše bodočnosti. Tiste bodočnosti, ki preko grobov v temnih gozdovih, preko solza in trpljenja, mučenja in tavanja že petindvajset let ždi pod pepelom trupel in kosti, in ki bo nekoč vstala, ko bo nova pomlad prebudila naš teptani slovenski narod.

Od tistega usodnega leta 1945 dalje, se nam junij predstavlja kot skrivnostni mesec zakopanega zaklada, kot zakladnica neizmernih bogastev, v katero se od časa do časa vtihotapimo, da se nagledamo sijaja naše prihodnosti, kot Mojzes, ki je šel na goro, da je videl obljubljeni deželo, katere sam ni dočakal.

Junij, mesec ki je le trenutek, v katerem se za hip ustavimo, da se ob

spominu na naše žrtve zamislimo, da si izprašamo vest, da delamo zaključke iz preteklosti in kujemo načrte za bodočnost, ko smo vsi Slovenci, ki postavljamo duha nad vse zemске dobrane, eno. Eno smo kljub temu, da smo raztreseni po vseh kontinentih, po vseh predelih sveta od severnega do južnega tečaja, po vsej širini zemlje. Eno razbito na drobne kosce geografskih računov, eno v duhu z njimi, ki v prelepi domovini še nosijo baklo slovenstva in krščanstva.

V tej enoti se po državah sveta leto za leto v srcu in javno spominjamo padlih bratov, in jih počastimo, njim in nam v dokaz, da naša borba ni prenehala, da se bori dalje vsak trenutek, vse čase do končne velike zmage.

Tudi letos, bolj kot kdajkoli, ob srebrni obletnici, smo se Slovenci, ki živimo na področju argentinske zemlje, v okolici buenosaireške metropole, zbrali, da svetu zavpujemo resnico: čast in slava mrtvim junakom, žrtvam na oltarju domovine.

šerna iz Castelarja, Antona Martina Slomška iz Ramos Mejje, Franceta Bantiča iz San Justa, dr. Gregorija Rožmana iz San Martina, Ireneja Friderika Barage iz Slovenske vasi.

Bil je prisoten srednješolski tečaj Marka Bajuka iz Capitala in podružnice iz Slovenske vasi z vodstvom in dijaki. Dijaki in vodstvo Rožmanovega zavoda iz Adrogué in Baragovega misijonišča iz Slovenske vasi.

Videli smo predstavnike borčevskih organizacij: Miha Benedičič, predsednik za Argentino DSPB, ter Ivan Korošec za DSPB Tabor.

Kot zastopnik iz Miramara je prihitel na slavnost Janez Jelenc, delegacijo iz Mendoza pa so sestavljali Jernej in Martin Bajda, France Bogoroš in France Jerovšek.

Slovenske narodne noče pa so se to pot odzvale v tako velikem številu, kot jih že dolgo vrsto let nismo videli. Njih prelepe barve so sijale v prostoru in dajale vsej okolici lik domačnosti.

Opazili smo tudi predstavnike vseh naših zdmskih časopisov in revij, svobodnega slovenskega tiska. Seveda ni manjkalo tudi tukajšnjih častnikov ter predstavnikov množičnih obveščevalnih sredstev.

Bili so zbrani vsi slovenski ljudje, da počastijo naše žrtve, da pomolijo za njih pokoj, da se jim vsaj malo oddolžijo, ker so dali življenje tudi za nas.

Sveta maša

Zabučale so orgle. Zapeli so pevci. Po cerkvi proti oltarju se je pomikal spreved. K oltarju so pristopili božji služabniki, da darujejo sv. mašo. Buenosaireški nadškof in argentinski primas kardinal dr. Anton Caggiano je somaševal s skupino slovenskih duhovnikov. Ti so bili: direktor slov. dušnih pastirjev v Argentini msgr. Anton Orehar, g. Jože Škrbec, dr. Filip Žakelj, g. župnik Matija Lamovšek, g. župnik Gregor Mali, g. Matija Borštnar, g. Janez Peter in dr. Alojzij Stare.

Vsi zbrani so sledili pobožno mašnim obredom in sodelovali z glasno molitvijo, ki se je brala v dveh jezikih. Vse skupne molitve duhovnika in ljudstva so bile v kasteljanščini, da smo tako molili skupno z nadpastirjem kardinalom Caggianom. Pretežne ljudske molitve pa smo molili v slovenščini. Peli so med mašo združeni pevski zbori, katere je vodil dirigent g. Jože Omahna. Lepo so se razlivali njihovi glasovi po prostrani katedrali in polnili jasno in ubrano vse kotičke svetega kraja. Mogočno so jih spremljali zvoki orgel, na katere je igrala ga Anka Savelli Gaserjeva.

Eerili sta bili brani v slovenščini: prvo je bral Andrej Fink, drugo pa inž. Jože Žakelj, ki je tudi vodil mašne molitve. Evangelij pa je prebral msgr. Anten Orehar tudi v slovenščini.

Po evangeliju so vsi prisotni rojaki prisluhnili besedi kardinala. V prvem delu je razložil evangelijsko priliko o gorčičnem zrnju, drugi del pa v celoti objavljamo na posebnem mestu.

Darovanje. Vsak je na oltar položil svoje skrbi in težave, svoje veselje in radost, svoje prošnje in zahvale.

Spremenjenje. Jezus je prišel na oltar, da se v obnovitvi trpljenja na Kalvariji ponovno daruje Očetu za naše mrtve, za nas in za vse ljudi.

Obhajilo. Ogromno število prisotnih je pristopilo k angelski mizi. Šest duhovnikov je dolgo časa obhajalo vernike, in še in še so pristopali.

Poslovitev. Kardinal je dal svoj pastirski blagoslov. Rjaki so pričeli odhajati. Izzveneli so zvoki Marijine pesmi „...dobroto nam ohrani dom in rod.“ Takoj nato so vsi skupaj, med odhajanjem, že v atriju ali rred cerkvi zapeli: „Marija, skoz' življenje.“

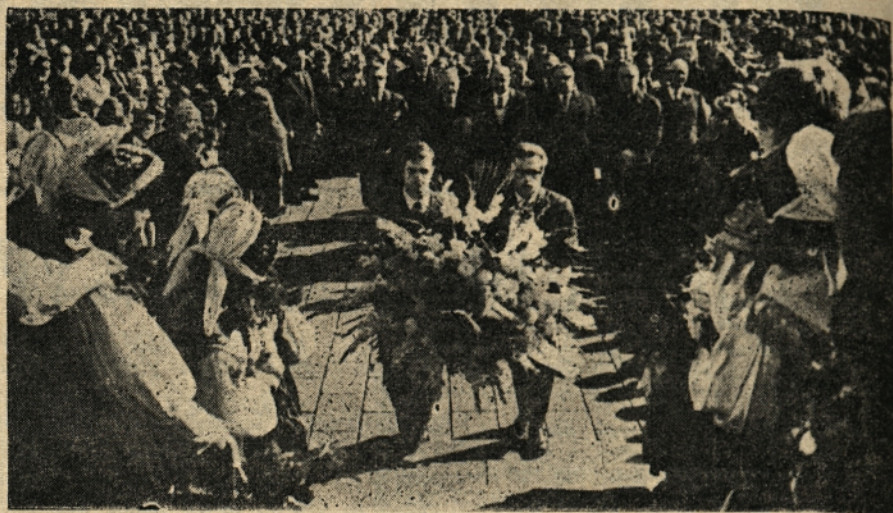
Pred spomenikom

Po končani sv. maši so rojaki najprej počakali na stopnišču pred cerkvijo in na prostranem trgu, da so pozdravili kardinala. Po slovesu so se napotili vsak po svoje, bodisi peš, z avtomobili ali podzemsko železnico na približno poldrug kilometer oddaljen trg San Martin, kjer stoji spomenik argentinskega Osvoboditelja.

Ganljiv je bil prizor slovenskih otrok (bilo jih je okoli osem sto), kako so vsi, v razvlečeni vrsti, šola za šolo z

roko v roki, šli po buenosaireški promenadi Floridi proti severu. Peš so šle tudi narodne noče, ki so vzbujale veliko pozornost. Znova in znova je bilo treba vedežljivim sprehajalcem razlagati, kaj smo in kaj proslavljamo. Ko so otroci križali cesto Corrientes, buenosaireški Broadway, so stražniki prekinili promet, da je dolga vrsta nepretrgoma hitela naprej proti Córdoba in končno proti trgu.

Pisec tega dela poročila je bil na

Demokratični Slovenci se poklanjanje Osvoboditelju San Martinu

prostoru pred spomenikom med prvimi. Kaj malo ljudi je bilo. Nihče si ni mogel predstavljati, da naj se tukaj vsak trenutek vrši množična počastitev. Pa so val za valom prihajali rojaki in polnili prostor, ploščad pred spomenikom. Tedaj so se v daljavi pojavili prvi otroci. Prihajali so preko parka, se bližali, a vrste v daljavi ni bilo videti konca. Sence visokih dreves so okvirjale sprevod. Tedaj so prišle tudi narodne noče. Zavzele so prostor ob spomeniku in na prvem stopnišču.

Počastitev

Pred zbrano slovensko množico (tolikega števila ljudi ta trg že dolgo ni videl) je stopil predsednik Zedinjene Slovenije, g. Božo Stariha ter zaprosil navzoče za enominutni molk. Misel vseh se je ta trenutek povzpela k dragim na onem svetu. Pogled se je uprl v lepo sinje jesensko nebo. Tišina, ki je napolnila prostor, je prepojila blag spomin ter povezala žive in mrtve.

Po tihi počastitvi sta mlada fanta: Jože Dobovšek, predsednik SKADa in Mihael Stariha, predsednik SFZ, ponesla venec k spomeniku Osvoboditelja generala San Martina. Za njima so stopali Karel Mauser, gen. Bartolomé E. Gallo, Božo Stariha, Miloš Stare, dir. Anton Orehar, Aleksander Majhen, Rudolf Smersu, dr. Ivanicki, Miha Benedičič, Ivan Korošec in drugi predstavniki slovenskega javnega življenja.

Takoj nato je stopil pred spomenik častni predsednik naših junijskih proslav, general Bartolomé Ernesto Gallo ter spregovoril Slovincem, ki so mno-

žično zasedli ves prostrani trg. Njegov govor objavljamo v prevodu v tej številki posebej.

Ni se še poglelo odobravanje na govornikove besede, ko je na govorniško mesto stopil tajnik Narodnega odbora za Slovenijo, g. Miloš Stare, ki je z mogočnimi besedami opisal dobo med revolucijo in zločin, ki so ga komunisti storili nad narodom. Njegov govor pri- našamo na uvodnem mestu.

Ko so vsi Slovenci, zbrani na tem mogočem prostoru, z navdušenim ploskanjem izrazili svoje priznanje govornikovim mislim, so naši najmlajši, rod tukaj rojenih Slovincem, pričeli mimohod pred spomenikom Osvoboditelja. Vsak izmed njih je pred spomenik položil šopek rdečih nageljnov, tisočeri spomin na dvanajst tisoč pobitih. Spomin hvalečnosti in žalovanja, saj vsak od teh naših najmlajših ima v najožjem sorodstvu kakega izmed junakov-mučencev.

Še so padali nageljni pred spomenik, ko se je zbrana množica počasi začela razlirati. Odhajali so na svoje domove z novo vero v srcu. Vero v pravilnost naših idealov, vero v silo ideje, ki kljubuje času in prostoru, vero v končno zmago pravice in svobode.

Počastili smo naše padle. Pred svetom smo izpovedali njihove in naše ideale. Razkrinkali zločin, ki je bil nad njimi storjen.

Vsak, ki je odšel, s tiho mislijo v srcu, je okrepčan vojak na večnem braniku naših tisočletnih idealov slovenstva in krščanstva.

Kruta in nepozabna sled

Gen. Bartolomé E. Gallo govori zbrani množici

(Nadaljevanje s 1. str.)

V juniju 1945 bi slovenska protikomunistična vojska, v Vetrinju predana zavezniškemu angleškemu poveljstvu, morala biti prepeljana v Italijo, proč od jugoslovanskega ozemlja. Toda poveljstvo je bilo prevarano in vojaki so bili odpeljani razoroženi na avstrijsko-jugoslovansko mejo, kjer so jih sprejeli komunistični gverilci pod vodstvom moskovskega delegata, takomenovane ga maršala Josipa Broza Tita.

Tako so bili njim izročeni, zlobno poniževani, mučeni, pretepani, lačni in žejni, in končno v Teharjih žalostnega spomina, v kraških jamah in v kočevskih gozdovih grozovito poklani slovenski junaki, 12.000 po številu.

Tem mi danes izkazujemo občuteno spoštovanje.

Ta slovenska tragedija, ki jo je komunizem, čedalje bolj prodirajoč v svet, zanetil in dovršil v Sloveniji, se lahko primerja z istočasnim pokoljem Polja-

kov v Katynu, Hrvatov v Pliberku, Ukrajincev na vsej njihovi zemlji in kozakov v Lienzu, kar vse dokazuje način komunističnega delovanja in napolnjuje človeštvo s sramom.

Ta pretresljiv dogodek, ki se kaže svetu kot del sistema, nam lahko služi kot koristen nauk.

Naj vas duh teh mučencev in zgled legendarnih slovenskih herojev starih in najnovejših časov vodi in podpira v borbi za edinstvo vašega naroda, ki je danes raztepen po vsem svetu, in v odločni borbi proti komunističnemu tiranstvu.

Zavedajte se, da se samo v svobodi in demokraciji — v kakršni koli obliki — ceni vrednost osebe, se izboljšuje in plemeniti človeško svojstvo in da lahko kot svobodni ljudje uživamo dobrine, ki nam jih nudi božja Previdnost za naše kratko zemsko življenje.

Živela svobodna in združena Slovenija!

Daritev v katedrali

Po lepi počastitvi dne 7. junija v Slovenski hiši, smo se 14. junija zgrnili v srce Argentine, da pred javnostjo

Na častnem mestu sta sedela gral. Bartolomé Ernesto Gallo z gospo, častni predsednik naših proslav, in naš ljub-

Slovenski duhovniki somašujejo s kardinalom Caggianom

in domačim narodom počastimo vse, ki so padli v borbi za svobodo in lepšo bodočnost človeka.

Žalno slavnosti so vsebovale program, ki je bil v glavnem razdeljen na dva dela. Najprej je bila v buenosaireški katedrali koncelebrirana sv. maša argentinskega primasa s slovenskimi duhovniki, nato pa polaganje venca, poklon in govor pred spomenikom osvoboditelja Argentine in sosednjih držav, generala San Martina.

Shajanje

Sv. maša je bila napovedana za ob 10 dopoldan. A že precej pred to uro so se z vseh krajev in predelov glavnega mesta in Velikega Buenos Airesa začeli zbirati rojaki, katerih število je nenehno naraščalo. Mnogi od njih so odšli v cerkev, drugi pa so postali na stopnišču ali na Majskem trgu nasproti stolnice. Prihajali so z lastnimi vozili, z omnibusi, kolektivi, in v rednih presledkih so izhodi podzemne železnice bruhali vedno številnejše znane obraze. „Mnogo nas je!“ je bil spontan komentar, ki se je pogosto slišal na ustih znancev.

Tedaj so se pojavili tudi šolski otroci. Iz vseh naših osnovnih šol so se pričeli zbirati okoli svojih učiteljev, katere so jim v sodelovanju z ostalimi učnimi močmi že delile številne nageljne, ki naj jih potem položijo pred spomenik Osvoboditelja.

Blizu desete ure, ko je že prispel kardinal Caggiano, so se vsi napotili v notranjost katedrale, katero so v srednji in stranski ladnji krepko napolnili. Nekatere otroke naših šol so poveli celo v prezbiterij, ker na prej določenem mestu zanje že ni bilo več prostora.

Vsa skupnost zbrana

Hiter pregled prisotnih nas je uveril, da je tukaj, na tem svetem kraju, bila zbrana res vsa slovenska skupnost: Nad dva tisoč petsto Slovincem, sredi katerih so bili predstavniki organizacij in skupnosti našega zdmskega življa. Naj vsaj nepopolno omenimo, da in njih predstavnike:

Ne pozabi...!

Ko bi si podali roke in šli. Ne z ladjo, ne z avionom, temveč peš, kakor se gre na božjo pot. Kam? — V Vetrinjo.

Bosi, razkritih glav in s sklenjenimi rokami.

Tako se hodi na božjo pot.

Iz Amerike, Argentine, Kanade in Avstralije. V dolgih vrstah, molče, z molitvijo v srcu. Naravnost v vetrinjsko cerkev, da zapojejo bilje. Po biljah poiščejo prostore. Kje si imel svoj šotor iz vej in listja? Poišči ga, tu si dozorel v človeka. Tu je stal voz, ki je dajal streho Barbki, ki je umrla v taborišču. Tam si stal in gledal domov. Tu si jokali, ker se je življenje razklalo in je ostala živa krivica. Tu so nakladali kamione s slovensko krvjo. Še vidiš kolesnice, pesem mrtvih še visi v zraku. Mahanje robcev plava še vedno nad poljem.

Zdaj vsi pušpanove vejice v roke in pojdemo kropiti! Ti v Teharje, ti v Trbovlje, ti v Kočevski Rog. Deset tisoč pušpanovih vejic in kropit. Brez joka kropimo. Z jokom kropimo samo mrličje.

Iz jam in rogov, iz zasutih strelskih jarkov odgovarjajo. Iz Dobrepolj, iz Žužemberka, z Vrhnik, iz Ribnice in Lašč, od vseh povsod. Vsi se poznamo. Z nami so peli, z nami trpeli, z nami hodili v vetrinjsko cerkev.

Nad zemljo in pod njo ni velikih razdalj. Vode, ki spirajo lobanje in kosti, se zbirajo na soncu in v meglicah romajo v višavo. V dežju se vračajo na zemljo. In v tem dežju je slovenska kri, slovenski mozeg. V tem dežju hodijo na Vetrinjsko polje vsi, ki so odšli v trboveljske jaške in v kočevske jame.

Vodnjake počni ta dež in semena kali. V roke ga love otroci.

Ko bi si podali roke in šli. Na Vetrinjsko polje, v vetrinjsko cerkev.

Tam si dozorel v človeka. Ne pozabi! Ne pozabi! Ne pozabi!

Križeva pot

Kadar pomislimo na majnik, mislimo na sonce, na obsijano zemljo, na cvetje. Tudi majnik leta 1945 je bil tak. Toda še nekaj je bilo: Evropa v razvalinah. Tuljenje siren je sicer utihnilo, toda iz krvi in dima so začneli potegnati domovi. Taborišča so izbruhala okostnjake, zemlja je v svojem naročju pila kri in mozeg ubitih. Povsod je bilo tako.

V tistem času se je odprl Ljubelj in slovensko ljudstvo je v dolgi procesiji odhajalo na tuje. Starci in starke, zreli možje, otroci. Z vozovi, peš, z eno samo željo, priti iz pekla, ki se je odprl nad slovensko zemljo.

Nekoč se bo razgrnila hudobija časa in ljudi. Razgrnilo se bo vse, kar nam je danes neznan. Marsikaj je že pokazal čas. S prstom pokazal. Nam v veliko korist, mnogim v veliko sramoto. Preveč je vsega, da bi človek dojel. Kakor tiho leže tisti grobovi tam za Dravo v Liencu in špitalu in nam molče govore o krivici, tako je še marsikaj, za kar ne vemo. Pride čas, ko bo vsak grob govoril...

Ljubelj je bruhal ljudi. Prerivanje, jok, vpitje, strelji. Za hrbotom domovina z domačijami.

Njive so vekale za ljudmi, stegale roke, prosile.

Čez dva tedna se vrnemo, so si obljubljali ljudje v srcu in na glas.

Pot pa je vodila samo naprej. Kam, ni nihče vedel. Samo naprej, do tja, kjer ne bo več rdeče zvezde.

Množica se je usipala proti Borovljam. Uniforne, tuje in domače, govorice od vseh vetrov, strah, upanje, obup, vse se je mešalo v srcih. Kdo nas čaka in kako nas bo pričakal?

Proti Celovcu! Samo naprej, samo naprej. Ropotanje voz, otroci zmučeni strmi po neznanih krajih. Možje grižejo skrb in je ne morejo pregriziti. Sam Bog ve, kaj vse pride. Žene upajo v moč in ne upajo s svojimi skrbmi na dan.

Na Dravi Angleži. Topovske cevi boljše proti jugu. Tuji kriki, oklopni vozovi in tam zadaj — Vetrinjsko polje. Tja je usmerjen zdaj ljudski val. Pri znamenju na križpotju zavijejo nazaj.

Se spomniš tega znamenja? To minuto pojdi še enkrat mimo njega. Klobuk snemi in poklekni!

Vetrinjsko polje! Po dolgem in po šir je posvečeno po trpečih otrocih in materah. Ko bi zložil vse skrb, v grmado bi zrasle. V veliko grmado.

Konji so se pasli po žitu in travi. Po tuji setvi, po tuji travi. Morda te je kdaj pičilo v srcu, prijatelj! Lepe travnike si imel doma. Kosil si jih s

Karel Mauser

VETRINJSKO POLJE

svetostjo in s srečo. Zdaj si gledal, ko so tvoji konji jedli tujo travo. Morda ti je bilo žal. Pomagati si nisi mogel. Kdaj zdaj misliš na to? Nekomu si vendar jemal nekaj sreče, da si ti vsaj živeti mogel.

Vidiš, to je spomin. Zamíži in se vrni v preteklost. Nisem hodil s teboj in morda se ne pozna. Vso pot premisli! Kako si doma zaklepal, kako si živino božal, njive, kako si gmajne ogledoval, se od znancev poslavljaj, kako ti je bilo hudo, ko si gledal otroke, ki so morali s teboj na pot.

Voz je zropotal in ti si kar naprej gledal nazaj. S silo si trgal srce od vsega. Menda vsega še nisi pozabil? Danes veš, da je bila dolga pot od doma do Vetrinje. Ko misliš nazaj, se čudiš, kako si zdržal. Morda ti je isto znamenje na križpotju, kjer si zavil na Vetrinjsko polje, le razodelo in nisi še pozabil.

Slovenska koroška vigred je bila tedaj nad teboj. Nisi je skoraj videl. Si kdaj pomislil, kaj bi bilo pozimi? Tvoj otroček je bil star tedaj tri mesece. Mrz bi ga strl in ti bi mu morda komaj s težavo skopal grobek kje ob poti. Danes bi hodili ljudje po njem.

Še dež je tedaj prizanašal. Spomni se nazaj! Ogledaj si kraj, kjer stanuješ danes. Lepo stanovanje imaš, morda celo avto, zdrave otroke.

Jaz sam sem neznansko vesel, kadar mislim nazaj. Mar nismo bili neizrečeno bolj blizu Tistemu, h kateremu si tedaj na Vetrinjskem polju prišel? Saj veš. Polna cerkev je bila in vsak je našel svoj kot, da se je zvekal. Tedaj si se Boga za roko držal. In tako si govoril z Njim kakor s sosedom kje na ozarrah.

Prijatelj, svet se je tedaj podiral, ker je bil do kraja gnil. Gnile hiše ne popravljajo, ampak jo podro. In ti si prišel skozi ogenj, ki je žgal.

Pri tistem znamenju na vetrinjskem križpotju ostaniva!

Vetrinj

Tako so taborili Izraelci, ko jih je Bog izpeljal iz sužnosti.

Veliko je bilo vetrinjsko taborišče. Deset tisoče je sprejelo. Prazno je bilo. Toda prvo je voda.

Na grajskem dvorišču poleg vetrinjske cerkve je vodovod. Beli menihi so ga pred stoletji postavili. Bog je vedel, da bodo ob njem nekoč pili slovenski ljudje, ki bodo bežali od doma. Tudi ti si pil, ti in tvoji otroci. Tedaj si videl, kolik božji dar je že samo voda. Kozarec vode!

Potlej si postavil dom. Nov dom. Danes se smeješ tistemu domu. Nad vozom si raztegnil plahto, če si jo imel. Morda si domoval pod vozom. Nekateri so si naredili dom iz vej in ga pokrili z lubjem ali s kožo pobite govedi. Morda si imel kaj takega. Gosposki je bil.

Les po tujih gmajnah je padal. Nihče ni vprašal. Sila kola lomi. Živeti je bilo treba. Skuhati vsaj za otroke. Za ognjišča so služili na dvoje prežagani sedi od bencina. Za posodo prazne konzervne skatle. Človek se je vračal v staro primitivno življenje.

Strb pa se ni umaknila. Grizla je in glodala. Večno tako ne more biti. Angleži sicer pomagajo, toda vse je tako čudno in zapleteno.

Dr. Valentin Meršol poskuša to in ono. Zna angleško in je povsod spoštovan. Ljudje mislijo nanj in on misli na ljudi. Vendar je v zraku nekaj, kar ne da od srca dihati. Angleži plešejo. Njim je lahko. Skrbi so odvrgli kakor umazano vrečo. Tujih skrbí ne morejo razumeti. Redki so taki med njimi. Preveč so hladni. In politika je taka.

Toda živeti je treba. Življenje mora svojo pot. Otroci se potikajo. Nimajo kaj početi. Začeli so z zasilno šolo. Ravnatelj Bajuk je iznajdljiv. Gre. Nič zato, če je na prostem, na grajskih hodnikih ali v šupi. Šola je vendarle. Vsaj košček starega življenja se vrača.

Možje modrujejo naprej, ženske se menijo po svoje. Toliko je križev. Vsak misli na dom. Le kako je zdaj? Vse so pobrali. Vsa leta truda in znoja, kakor bi jih vrgel za plot. Drugi je sedel na tvoje mesto. Vse je imel pripravljen. Skledo, mast in moko. Drva si mu nacepil in mu jih nasušil.

Mlada mati ne ve kam z dojenčcem. V župnijsko klet se umakne, da se otrok vsaj nasiti.

Vsega manjka, župnišče je odprto, toda premajhno je za vse.

Ko se znoči, zagore po polju kresovi in kresovčki. Nekateri kuhajo, drugi kurijo, da jim je prijetneje. Naskrivaj po žepih stikajo za drobtinami in tobakom. Trda je. Vsak dim je dragocen. Misli spet vstajajo. Zdaj bi opravljal živino. Prijetno bi bilo sedeti za hišo. Na svojem sedeti.

Vzdigne se pesem, se nosi nekaj časa, pa spet zamre. Nima zaleta. Jutri bo spet nov dan. Prav tako, kakor je bil današnji.

Tudi ti si tako mislil. Sedel si ob ognju in gledal družino. Otroke, ki se niso mogli spočiti. Gledal si ženo, ki je komaj tajila solze. Zavoljo tebe ni hotela vekati.

Se še spomniš? Pomisli nocoj na vetrinjski večer. Povečerjal si in se igraš z otroki. Radio poslušaj, morda sedi ob televizijskem aparatu in gledaš slike pretrganih otrok s Koroške. Tako zelo se bojim, da rečeš: Žena, prestavi, dovolj mi je tega. Pogledaj, če je drugod kaj lepšega.

Joj, kako smo šibki! Se bojiš preteklosti? Kdor se boji preteklosti, je slab človek in slab gospodar. Preteklost je velika učiteljica. Ne pozabi! Vetrinj!

Vsak dan bi moral vsaj enkrat izreči to besedo. Za spomin. Na ta način se boš vedno držal nad vodo.

V dobrem času se spominjaj na slabe, ki si jih preživel, da se ne prevzameš, in v slabih misli na to, da so še ljudje, ki trpe več kakor ti. To je velika modrost življenja.

Samo trpljenje zori. Lagodno življenje ustvarja slabice. Vsak, ki je doživel Vetrinj, bi moral biti zrel.

Pomisli na Vetrinj! Zapri oči in še enkrat prehodi vso ped od doma do Vetrinje! Pojdi skoz vse kolone voz, pogledaj v vsak šotor na Vetrinjskem polju. Spravi vso bolečino v srce in kjer koli si, ostal boš — človek.

Vetrinjska cerkev

Vetrinjska cerkev je bila maja in junija 1945 na široko odprta. Tuja je bila sicer cerkev, toda Bog je bil isti.

Šmarnice so bile in ljudje so se zgnatili v prastaro cerkev. Mešale so se molitve s petjem.

Se spominjaš vetrinjske cerkve? Dobro se je spomniš. Cerkev belih menihov je bila in danes je stara že osem stoletij. Koliko je že videla v tem času!

Mogočna je vetrinjska cerkev. Sezidana v starem cistercijskem slogu je velika umetnina. Pred glavnim oltarjem si gotovo velikokrat molil. Postavil ga je leta 1622 opat Reinprecht, ki sedaj počiva pred oltarnim omrežjem v posebni grobnici. (Njegov sorodnik je postal opat cistercijskega samostana v Kostanjevici ob Krki in zatem v Stični).

Pri tem oltarju je maševal opat Janez, znameniti zgodovinar, ki je vodil bele menihe od leta 1312 pa tja do leta 1345. Slovit je ta opat, ker je bil še sam priča ustoličenju koroških vojvod na Gosposvetskem polju. Natanko je opisal običaj, ko je slovenski kmet-svobodnjak v slovenski besedi izročil oblast koroškemu vojvodu.

Cerkvi sami se starost pozna. Lesni črv se je lotil lesa in ga počasi, toda z gotovostjo spreminja v prah. Znameniti slikana okna za glavnim oltarjem je župnik Musger ob času zadnje vojne snel in jih spravil. Velika dragocenost so.

Pa kaj bi ti vse to pravil. Bolje poznaš vetrinjsko cerkev kot jaz. Vsak kot poznaš, vse stebre. Tam si hodil k maši. Vsak dan je bilo darovanih okrog štirideset maš.

Za sveče je bila trda, mašno vino so delili po kapljicah.

Takrat si vedel, da je vetrinjska cerkev srce Vetrinjskega polja. To je bilo veliko srce, ki je sprejelo vase vsa srca. Tvoje srce, srce tvoje žene, srca tvojih otrok. In vsako srce je bilo tedaj do roba nalito s pelinom. Ves Vetrinj je bil en sam velikanski grm pelina.

Ena sama sladkost je bila na Vetrinjskem polju:

Vetrinjska cerkev.

Velika izdaja

Zgodilo se je že, da je sodišče izreklo krivo sodbo in usmrtilo nedolžnega. Po smrti nedolžnega pa je prišla resnica na dan.

Celovec 1952

Zgodilo se je že, da so tisoče po krivem obsodili na smrt. Na dan je prišla resnica, toda sodniki molče. Prevelik je zločin.

Z lažjo so tiste dni nalagali slovensko kri na kamione v Vetrinjo. Slovenska preprostost je verjela tujčevi hinavščini. Za skledo leče so prodali tuja življenja.

S petjem je šla mladina na kamione. Robci so vihrali, vriski so odmevali čez Vetrinjsko polje.

Kamioni so brneli, žene in dekleta, otroci so strmeli za odhajajočimi. Gre do, da jim pripravijo srečo. Veliko srečo, ki bo končala to pusto življenje.

Vetrinjska cerkev je zrla za odhajajočimi...

Ne v Italijo, v Pliberk in Področico so vozili ljudi. In v Pliberku in v Področici je čakala smrt nanje. Od tam je vlačila svoje žrtve v Teharje in v št. Vid. In od tam na vse kraje. V kraške globoče in jame, v jaške in rove. Tujčeva hinavščina in domača podlost sta si podali roke. Ni danes časa, da bi kdo mogel premeriti ves zločin. Čas sam, ki je največji zaveznik pravice, bo nekoč pokazal vse v pravi luči. Ne bodo ljudje sodili tega dejanja, zgodovina ga bo sodila. Zaman je vsako odiranje. Kakor so tiho grobovi ob Dravi tam ob Liencu in špitalu, in vendar kričijo, tako kričijo vsi grobovi po kraških gmajnah, po tistih neznanih jamah, ki jim nihče ne ve imena.

Čas teče. Nihče ga ne ustavi. Tisti, ki se ubijali, bi danes radi videli, da bi se to ne zgodilo. Kri se namreč ne da izprati. Kri, četudi je sprhnela pod zemljo, postavlja mejo do neba. In dokler bodo postavljali take meje, dotlej življenje ni mogoče. Zločini niso podstava za pošteno življenje. Če si ubijal v belih rokavicah, si zločinec in, če si ubijal kot prostaki človek, si ubijalec.

Čas je naš veliki maščevalac, ne mi! Čas sam bo zrešetal narode. „Mane, tekeli, fares,“ se piše za mnoge.

In tisti, ki te besede piše čez svet, je doma tudi v vetrinjski cerkvi. Ta je tedaj videl in pretehtal vsakega, ki je odhajal. In Ta bo, ki bo zahteval visoko ceno za vsako kapljo po nedolžnem prelite krvi.

Kamioni so utihnil in na Vetrinjskem polju so ostale žene, dekleta in otroci. Rab je požrl tisoče, domovina deset tisoč.

Za smrt.

Še otroci so utihnil, ko je prišel glas. V črno so se oblekle žene. Vetrinjska cerkev je bila molitve.

Slovenski Katyn je bil zasut...

Slovenski človek v Vetrinju pa je dozorel. V eni sami noči. Iz otroka, ki je verjel vsako besedo, je zrasel v moža. Danes slovenski človek verjame samo še v dejanja. Ne več v besede.

Ob največjem smo veliki. Ne meri se namreč veličina po ozemlju, tudi ne po denariu in po zvezah. Veličina je v dozorelosti, je v volji. V Termopilski soški smo padli zato, da pridemo v zgodovino. So naredi v zgodovini, toda mnogi tako kakor Neren, ki je za to ceno dal zažgati Rim. Mi smo se priklili v zgodovino z voljo in bomo v njej ostali.

Kdo more torej reči, da Vetrinj ni velika postaja na poti slovenskega ljudstva? Ti morda kdaj gledaš naraščajočo grenkobo. Krivico delaš sebi in drugim. Za vsakega mora biti Vetrinj kraj velike očiščevalne peči. Tu se je očistilo zlato. Ne vem sicer, koliko si se spremenil od tedaj. Morda si že močno pozabil na vse obljube, ki

si jih tedaj naredil. Zelo se bojim. Zagrabilo te je življenje in pozabljal na tisto veliko modrost:

V dobrem se spominjaj slabega, da se ne prevzameš. Med dobrim in slabim so le prav tenka vrata. Ne veš, kdaj se odpro...

Pismo iz Vetrinje

Vetrinj, 1966. — Stojim na tem čudovito tišem prostoru in rahlo se mrači. Zdi se mi, da v tej večerni tišini slišim šepetanje tisočeri, ki so nekoč tu živeli, trpeli in od tod odšli. Vi tam v Clevelandu boste obhajali Slovenski Spominski dan in v imenu nas vseh sem zanesel v cerkev pre-spominsko ploščo velik šopek rdečih nageljnov. Včeraj sem prosil prijatelja, da me je zapeljal do ljubeljskega tunela. Hotel sem videti pot, ki so jo tisočeri hodili, in v mislih sem obnavljal dogodke pred tolikimi leti. Na teh kamenitih tleh sicer ni več stopinj tisočeri, pa so vendar ostale neke v ozračju. In misli in molitve in skrbi, vse je nekeje todle, v tem gorskem miru, na teh ostrih ovinkih.

Te misli sem prinesel v vetrinjsko cerkev. Stoji, kakor je takrat stala. Ista vrata, skozi katera so ljudje nekoč vstopali, isti prostor, kamor so pomakali prste v blagoslovljeno vodo, isti oltar, iste stene. Z dlanjo grem po klopi, pred enaindvajsetimi leti je neka roka šla isto pot, zdi se mi, da čutim prste pod svojimi. Vem, da jih ni več, niti koščice teh prstov ni več, toda nekoč so se dotikali taiste klopi.

V tem prostoru je ostala duša vrnjenih, duša tisočih, ker je to hiša božja in se duše vanje vračajo, kadar hočejo. V imenu vas vseh govorim z njimi, kar vam ni dano, da bi bili v tem hipu z menoj. Zadnji dnevi maja so kakor takrat. Divji kostanj cvete, travnik tam zadaj, kar ni zazidanega, je poln belih, puhaških glav zrelega regrata.

Čudovita tišina je. Župnik se je pravkar poslovil od mene, maševal bo na dan, ko se boste vi vsi spominjali tisočeri. Tu v tej cerkvi bodo ob molitvi taistega duhovnika, ki je ob tistem času bil tedle, stali rdeči nageljni in predstavljali vas vse, ki boste zbrani pred Lurško votlino.

Nič ni ostalo od nekdanjih ognjišč, nič od primitivnih šotorov. Morda je kje v zemlji še izgubljeno igrača otroka, ki je danes mož ali žena. Morda svetinja koga, ki jo je izgubil v tistih dneh. Globoko pod travo, morda pod židovi stavbi, ki tu stoje, ra je vendar zakopano gorle, solze, obnoli in umi vas, ki ste ostali živi, in spomin na tiste, ki niso imeli poti naprej.

In vendar se mi zdi, da v tem globokem večernem miru plava blagoslov. Tu ni prostora samo za žalost, tu je prostor za veliko zmagoslavje duha, ki je prerastel, visoko prerastel obup nekdanjih dni. Čistost mrtvih je močnejša od vsake naše besede, ta molk pred cerkvenimi vrati je najmočnejša molitev, kar sem jih kdaj slišal.

Tej molitvi pridružen in z vami tam daleč združen z vami vred prosim Boga, da bi Vetrinj ne bil črna podoba obura, temveč spoznanja, da je zmagoslavje duha močnejše od stritih udov in rabičanih teles. Zmagoslavje duha namreč ostane kot velik Kres, ki ga ne more pogasiti nobena stvar. Gori dar in noč, ne vode ne viharji ga ne morejo udušiti.

Temni se in vprašam se proti Celovcu. Vem, da te zvezde, ki se prižigajo, stoje tako visoko, da združujejo prostor, ki ga zapuščam, s prostori, kjer čakajo vstajenja telesa teh, ki so z duhom posvetili tudi to steno, po kateri hodim in je od nekoč še ostala.

Pogled na notranjost buenosaireske katedrale med sv. mašo

ZMEDA V JORDANIJI

KOMUNISTI RIBARIJO V KALNEM

Jordanija, majhna arabska umetna država vzhodno od Izraela, ki ji načeljuje kralj Hussein, se je minuli teden spremenila v bojišče med arabskimi gverilci in jordanijsko redno vojsko. Najhujši boji so bili v prestolnici Ammanu, kjer je bilo pobitih več sto ljudi in veliko ranjenih.

Do bojev med arabskimi gverilci, ki se zbirajo v Jordaniji za svoje izpade v Izrael, je prišlo vsled tega, ker je gverilski vodja Arafat obtožil Husseina, da s severnoameriško pomočjo namerava uničiti gverilsko gibanje v Jordaniji, ter tako dela v korist Izraelu. Enake obtožbe so prihajale tudi iz egipčanske prestolnice.

Arabski gverilci so zagrozili Husseinu, da bodo zrušili njegovo vladno, če ne bo odpustil iz jordanijske vojske nekatere poveljnike, ki so jih obtožili, da nasprotujejo gverilskim akcijam proti Izraelu. Hussein, na katerega so gverilci medtem izvršili več atentatov, ki pa jim je srečno ušel, se je končno gverilskih groženj ustrašil ter je odstavil dva visoka častnika jordanijske vojske. V vojaških krogih se je vsled tega dvignil odpor proti Husseinu, še bolj pa proti arabskim gverilcem, ter je tako prišlo do prvih oboroženih spopadov med redno jordanijsko vojsko in Arafatovimi gverilci, ki jih podpira med drugimi tudi egipčanski diktator Nasser. Iz prvih spopadov se je razvila v zadnjih dneh prava državljanska vojna v Jordaniji.

Kralj Hussein je izdal več pozivov na mir v državi ter se je tudi sestal z Arafatom. Na sestanku sta sklenila, da bosta sovražnosti z obeh strani ustavila in da bodo skupne patrulje jor-

danske vojske in Arafatovih gverilcev zagotovile mir v državi.

Proti takemu premirju je spet nastopila jordanska vojska in se znova obrnila proti Husseinu. Njegov obstoj je trenutno v največji nevarnosti s strani redne jordanske vojske, ki se noče čutiti ponižano vsled gverilskih akcij.

Toda tudi gverilski vodja Arafat je med gverilci padel v nemilost, ker se je bil pogajal s kraljem Husseinom. Nekatere gverilske edinice zahtevajo odstranitev Arafata in nadaljevanje akcij proti jordanski vojski in Husseinu. Najglasnejši so v tem pogledu člani tkm. Ljudske fronte za osvoboditev Palestine, komunistične organizacije v arabskem gverilskem gibanju. Vodja te Ljudske fronte je Habash, ki je bil predlagal kralju Husseinu odstranitev dveh visokih častnikov iz jordanske vojske, z namenom, da bi bila tako odstranjena s položajev dva odločilna jordanska protikomunistična častnika.

Ob jordansko-izraelski meji se je po zadnji zmagoviti izraelski vojni proti Arabcem junija 1968 naselilo veliko števil arabskih begunccev iz področij, ki jih je bila zavzela in zasedla izraelska vojska. Iz vrst teh begunccev arabska gverila Al Fatah, ki ji načeljuje Arafat, rekrutira gverilce za akcije proti Izraelu.

Jordanski kralj Hussein se nahaja v težkem položaju, med dvema ognjema: boji se Izraela in boji se arabskih gverilcev. S tretje strani mu se grozi Ljudska fronta za osvoboditev Palestine, ki je komunistična organizacija znotraj arabskega gverilskega gibanja, katero podpira zlasti Moskva, ki hoče odpraviti v Jordaniji monarhijo in državo spremeniti v komunistično deželo.

Brandtova koalicija se majo

VOLIVCI ODKLANJAJO ODPRTJE NA VZHOD

Koalijska vlada zahodnonemškega socialističnega predsednika Willy Brandta je na nedeljskih volitvah v federalnih državah utrpela hud udarec, ki je bila poražena v treh najvažnejših državah: v Renaniji — Severni Westfaliji, v Nižji Saksonski in v Posarju.

Volitve so smatrali kot nekaj referendum glede Brandtove politike odprtja na Vzhod, ki jo je Brandt začel voditi do Moskve in do Vzhodne Nemčije.

Socialiste so porazili krščanski demokrati, ki obtožujejo Brandta, da „prodaja Zahodno Nemčijo komunistom.“

Brandtova vlada se nahaja trenutno v resni krizi za svoj obstoj, ker je bila stranka svobodnih demokratov, ki je v koaliciji z Brandtovimi socialisti, vsled izida volitev izključena iz dveh od treh državnih parlamentov. Desno krilo svobodnih demokratov namreč nasprotuje koaliciji njihove stranke z Brandtom

in sedaj obtožujejo svojega vodjo, Brandtovega zunanjega ministra Scheela, da je on kriv poraza. Brandtova koalijska vlada ima trenutno samo 12 glasov večine v federalnem parlamentu v Bonnu.

Rezultati volitev v treh državah so bili naslednji:

Nižja Saksonka: Brandtovi socialisti 46,2% glasov, 75 sedežev; krščanski demokrati 45,3% glasov, 74 sedežev; svobodni demokrati 4,4% glasov, nobenega poslanca; nacionaldemokrati (nacisti) 3,2% glasov.

Westfalija: Brandtovi socialisti 46,1% glasov, 94 sedežev; krščanski demokrati 46,3% glasov, 95 poslanev; svobodni demokrati 5,5%, enega poslanca; socialdemokrati 1,1%.

Posarje: Brandtovi socialisti 40,8%, 23 sedežev; krščanski demokrati 47,9%, 27 sedežev; svobodni demokrati 4,4%, nobenega poslanca; nacionaldemokrati 3,4%.

Boj proti terorizmu v Amerikah

ZAHODNA CIVILIZACIJA V NEVARNOSTI

Prihodnji teden se nameravajo v Washingtonu sestati zunanji ministri ameriških držav, včlanjeni v Medameriško obrambno organizacijo, da bi na predvidenih konferencah do temeljev preresetali problem terorizma in diplomatskih ugrabitev v latinski Ameriki.

Doslej je bilo v latinski Ameriki osem političnih ugrabitev, ki so uspele, in dve, ki sta teroristom izpodleteli. Eden od ugrabljenih, zahodnonemški veleposlanik v Gvatemali Karl von Spreiti je bil umorjen, za ugrabljenega bivšega argentinskega predsednika Aramburuja pa se tudi boje, da bi ga mogla zadeti enako tragična usoda.

Zunanji ministri so se nameravali prvotno sestati v Santo Domingo, toda so prenesli sedež konference v Washington in to vsled terorističnih groženj, da bodo uvedli za čas zasedanj splošen teror v državi in da bodo tudi ugrabili nekatere diplomate.

Sklep previdnega dominikanskega predsednika Balaguerja, da se sedež konference prenese v Washington, mednarodni teroristi smatrajo kot znak slabosti ne samo Balaguerjevega režima, temveč celotnega medameriškega obrambnega sistema, se pravi vseh latinskoameriških vlad.

Opazovalci menijo, da je treba najnovejšo ugrabitev zahodnonemškega veleposlanika v Braziliji von Hollebena gledati v tej luči. Ni sicer mogoče trditi, da bi bilo politično nasilje in ugrabitve novost v latinski politični zgodovini, vendar je kazno, da se nasilje ni razvilo do take stopnje, še nikdar prej v zgodovini ameriških narodov.

Posamezne ugrabitve tujih diplomatov so promišljena teroristična dejanja, ki odgovarjajo določenemu prevratniškemu načrtu mednarodnih teroristov marksističnega kova. O tem ne more biti dvoma. V tej zvezi je zanimivo dejstvo, da je kubanska vlada nedavno izdala knjižico, ki jo je napisal ubiti brazilski gverilec Marighela, v kateri z vsemi silami priporoča ugrabitev kot politično orodje.

Opazovalci se spričo teh dejstev sprašujejo, kaj more storiti taka organizacija, kakor je Medameriška obrambna organizacija.

Malo ali nič, kar se tiče praktičnih ukrepov proti teroristom in prevratnežem. Ljubosumje med ameriški državami glede njihove suverenosti in nedotakljivosti je tako veliko, da zapirajo oči pred koordiniranimi akcijami mednarodnega komunizma v lastnih deželah. Prevratni elementi skoro neovirano dobivajo neprestano pomoč v denarju, orožju in v izurjenih teroristih od zuna, vlade latinskoameriških držav na menijo, da jim more biti vsaka zase kos.

Med pripravami na konferenco v Washingtonu nekateri delegati negotavljajo, da je treba od tega sestanka malo pričakovati in da bodo mogli kvečjemu izdati lepo donečo deklaracijo obsodbe

terorizma in prevratništva na ameriškem kontinentu. Potrebno pa bi bilo izdelati precizne definicije novih mednarodnih prevratniških zločinov in ustvariti učinkovite juridične in politične instrumente, s katerimi bi bilo možno končno reševati obstoj civilizirane človeške družbe pred mednarodnimi teroristi in prevratneži, ki jih vodijo bodisi iz Moskve, Pekinga, Beograda ali Kube.

Smrt mladega Petra Špacapana

V Podgori na Goriškem je v prometni nesreči, ki jo je, kakor poroča goriški Katoliški glas, „zakrivil lahko miselni nočni vozač“, dne 7. maja izgubil življenje 19-letni Peter Špacapan, sin Mirka in Angele Špacapan, ki sta se s svojimi otroki leta 1963 odselila iz Slovenske vasi v Lanusu pri Buenos Airesu na Goriško.

Tragično preminuli Peter se je rodil v Argentini. V Gorici je postal ponos slovenske gimnazije. Bil je vedno odličnjak; jeziki, zlasti klasični, so ga privlačevali. Stalno je pisal tudi poročila v Katoliški glas.

Bil je vesekozni delaven slovenski študent, v katerega je slovenska skupnost na Goriškem polagala veliko upanje. Ustanovil je slovenske skavte na Goriškem. Bil je odličen športnik: lahkotlet, nogometaš in zlasti odbojkaš. Bil je tudi glasbeno in pevsko izobražen, globoko veren, po značaju kristalno čist fant. Zato je našel stik tudi z idealno mladino onstran meje, z ognjiščarji. Veliko število jih je prišlo spremit ga na njegovi zadnji poti.

Pogrebno mašo na Travniku je 8. maja daroval mgr. dr. Močnik, združeni pevski zbori so mu zapeli slovo. Ob odprtem grobu je govorilo devet govornikov: mali skavt Albin Galzi; Petrov prof. dr. Rado Bednařik, prof. Mirko Šturm v imenu katoliških organizacij; dr. Ninko Černič v imenu športnega združenja Olympia, katere član je pok. Peter bil; deželni svetovalec dr.

Umrli so za domovino

Nadaljujemo z objavljanim junjskih spisov naših šolarjev

Ko se bomo letos v juniju spominjali naših junakov, mučencev, domobrancev, bo minilo 25 let od tistih žalostnih dogodkov.

Leta 1942 so komunisti v Sloveniji začeli pobijati prve može, fante, dekleta in žene, zato so se vsi pošteno ljudje zganili in se začeli upirati.

Zbrali so se, da rešijo življenje sebi in narodu. Eden od najbolj krvavih bojov je bil na gradu Turjaku.

Ko so se italijanski vojaki po razpadu umikali, so se nekateri od njih združili s slovenskimi komunisti in jim izročili orožje. S tem orožjem so na-

padli grad Turjak, v katerem so bile zbrane vaše straže, in jih premagali. Vdrl so po skrivni poti v grad in može, ki so ostali pri življenju, odvedli v strašno mučenje in smrt.

Po 1. 1943 se je ustanovila slovenska vojska pod vodstvom gosp. generala Leona Rupnika.

Domobranci so bili pogumni ljudje. Borili so se za dom, domovino, Boga. Domobranci so bili razdeljeni na bataljone.

Bataljoni so se imenovali po imenih glavnih voditeljev. Moj ata je bil v Rupnikovem bataljonu.

V vseh zgodbah, ki mi jih je povedal moj ata, pravi, da komunisti niso bili hrabri, temveč bojazljivi.

Po takšnem bojevanju so se domobranci umakili na Koroško, Avstrijo, po koncu druge svetovne vojne. Doleta pa jih je smrt. Angleži so jih s prevaro vrnili v Jugoslavijo komunistom. Ti pa so jih strašno mučili po ječah in končno brez sodbe vse pobili.

Tako so bili res junaki, mučenci. Vsak dan se bolj prepričujem, da ideal domobrancev: braniti dom, domovino in vse, kar je njima sveto — vero in Boga, se ne sme in se ne bo nikdar zbrisal iz srca poštenih Slovencev.

Pobiti domobranci ležijo v skupnih grobovih: Kočevju, Teharjih, Škofji Loki in še marsikje po slovenski zemlji, kamor nihče ne sme postaviti križev, ne nositi cvetja in vencev in ne prižgati svečke.

Mi pa smo v svobodi postavili spomenik sredi Buenos Airesa v Slovenski hiši. Pred njim se zbiramo v hvaležni misli nanje in s prošnjo, da bi se tudi mi znali boriti za svobodo našega naroda, kot so se oni.

Prepričani smo, da je največja poguba za slovenski narod brezbožni komunizem, ker mu vzame najbolj sveto: vero in svobodo.

Tako je rekel tudi naš škof dr. Gregorij Rožman.

Večen naj bo njihov spomin, njihova žrtev pa naš zgled!

Bog jim bodi plačnik!

Miha Debevec,
slovenska šola dr. Gregorija Rožmana
Morón

ŽENA IN NJEN SVET

Anica Kralj

Dragi gost med nami

V četrtek 14. t. m. je Zveza slovmater in žena na svojem sestanku doživela prijeten dogodek: obiskal nas je naš pisatelj Karel Mauser, ki živi s svojo družino v ZD, a se za nekaj tednov mudi v slovenski skupnosti v Argentini. Rad je ustregel naši prošnji, da bi malo posedel med nami in nam povedal nekaj misli o materi in ženi, z ozirom na njeno naravno poslanstvo in posebej še na naše izredne razmere.

Zbralo se je ob mizah v Slovenski hiši veliko število gospa, saj je pisateljevo ime med nami posebno priljubljeno.

Ker se mi zde njegove močne in jasne misli zelo pomembne za vsako slovensko mater, naj živi na tem ali onem kontinentu, je pametno in koristno, da jih naš list prinese v celoti. Tako je govoril:

Vesel sem, da vam lahko govorim. Živimo v času, ko svet potrebuje posebno dve vrednoti: edinost in ljubezen.

Ženska duša je za to ustvarjena. Človeška narava je v bistvu ustvarjena za razdajanje, za dajanje — posebno ženska. Slabosti v nas, okolje, sicer kvarijo to čudovito poslanstvo — rajše jemljemo kakor dajemo — toda ti dve vrednoti — hrepenenje po edinosti in ljubezni v človeškem srcu ostaneta, čeprav smo se pokvarili.

Žene ste, mnoge matere. Dobro veste ali vsaj čutite vse, da najlepšo luč v družini daje svetilka, v kateri neprestano gorita ljubezen in edinost. Plamen teh dveh svetil in ogreva, daje pogum vsem članom družine, vabi nazaj na vsaki poti, povezuje v bridkosti, gladi trdote, odpušča in gradi na novo, kar se je podrla.

Majhna celica je družina, toda je edina in najmočnejša šola edinosti in ljubezni. Iz te celice v veliko slovensko družino prihajajo novi člani. Pomislite, kaj vse zmorete, pomislite, da ste prve, ki lahko to veliko slovensko družino poživljate, da ste ve, ki jo lahko polnite s tem, kar vašo družino polni — z edinostjo in ljubeznijo. Jaz in ve, mi vsi smo nekoč rasli pod srcem svoje matere in prišel je čas, da smo vstopili v življenje. Marsikdaj smo pozabili, da bi morali srce, pod katerim smo rasli in cveteli, prinesiti v življenje, da bi iz njega morali neprestano dajati — to je nazadnje nallerši in končni namen človeka do sočloveka.

Zdaj pod vašimi senci cvete življenje za veliko slovensko družino. Vaši otroci so upanje ne samo za vas, so upanje za nas vse. Slovenska skupnost brez edinosti in brez ljubezni ne more živeti. In od kod naj prihaja, če ne od vas? Glejte, marsikdaj mislim — najboljši, najmočnejši pisatelj je mati. Jaz

rodim ljudi in značaje s peresom, ve sprejemate duše iz božjih rok, jih pešate v svojih telesih, jih hranite, jih vodite v življenje, dokler niso godni za svojo pot. Kakšno čudovito poslanstvo! Ali kdaj mislite na to? Se kdaj zahvalite Bogu, da ste lahko žene, da ste lahko matere?

Ne dajte, da bi duha ogradili s hrepenenjem po svetnih dobrinah. Vem, da je treba živeti, vem, da vsi gledamo za domok, za stroho nad glavo, za lepo urejeno družinsko gnezdo. Naj vas pehanje za tem ne loči od duha. Vedno mi je težko, če gledam, kako se nekateri mučijo samo za ugodnejše materialno življenje in pri tem ne najdejo časa za življenje duha. Srce ostaja neke zedaj, človek postaja hladen za domače besede, za skupno slovensko delo. Razteče se kakor voda, zgubi se v pesku — nič ne ostane.

Ne hodite po tej poti. Slovensko srce bo v tužini bilo samo tako dolgo, dokler bodo bila srca slovenskih mater, če ta utihnijo, bo utihnilo vse lepo, utihnili bo naša rodna beseda, utihnili bo nazadnje tudi slovenski duh.

Včasih morda mislite — kaj bi ženska? Pa je bilo in bo ostalo. Življenje, ki ga živa in gradi sama moška roka, je marsikdaj suho, razumersko, marsikdaj grobo kakor s kamnitimi kvadrati redčeno. Brez srca ni celo življenje. In če je kdo poklican, da v naše življenje in v naše pehanje prinaša srce, je gotovo žena. Žena ne sme biti samo simbol mehkohe, ne samo sanjski svet nesnikov in pisateljev, žena mora v življenje prihajati kakor so nekoč prihajali

jale vestalke v starem Rimu. Na smrt obsojenemu so brisale kazen, če jo je srečal na poti v smrt. Za toliko lepega ste poklicane. Ne samo za oskrbo revežev, ne samo za obiske bolnikov, vse žene, posebno pa še žene v tej naši slovenski skupnosti, ste poklicane, da v ta nemir, ki nas včasih razdružuje, da v to pehanje, ki tolikokrat mori duha, prinašate ljubezen, iskreno željo po edinosti, da vlivate voljo, če pogum ugaša, in upanje, če prihajata brezbriznost in brezup.

In za konec teh kratkih misli vas prosim: nesite moj iskren pozdrav v svoje družine. Naj ostanejo z vami vsi mir, edinost in ljubezen.

Po navdušenem priznanju in zahvali je naša kulturna referentka stavila predavatelju nekaj vprašanj, na katere je ljubeznivo odgovarjal.

Povedal nam je veliko zanimivega o življenju v svoji družini, o delu, o ljudstvu in razmerah v Clevelandu in seveda — tudi o svojem pisateljevanju.

Iz vsega njegovega pripovedovanja je zvenela skrb in ljubezen za naše skupne probleme in še posebno velika ljubezen do slovenstva. Poudarjena je pa bila predvsem topla želja, naj bi družine podesetorile skrb za vzgojo naše mladine, nad katero je bil, zaradi visokega števila in lepe slovenske govorice, zelo iznenaden.

Priporočal je: ne materialnega bogastva otrokom, ampak duhovnega bogastva naj sejemo v mlada srca. Rekel je: Imate v mladini največji zaklad, največ zavisi od vas, drage matere, da ga ohranite!

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA. — Republiški zavod za šolstvo je razpravljajal o bodoči programski strukturi gimnazije. Na posvetovanju so ugotovili pomanjkljivosti sedanje strukture gimnazij, med katere so uvrstili tudi preobremenjenost učencev glede števila učnih ur, ki skoraj praviloma dosega dovoljeni maksimum 36 ur tedensko in glede števila učnih predmetov. Udeleženci posveta so skrajno soglasno ugotovili, da mora gimnazija ohraniti predvsem svoj splošno izobraževalni značaj. Prav to jo loči od drugih srednjih strokovnih šol. Gimnazija mora v bodoče ostati pripravljavica za študij na visokih in višjih šolah. Močno so tudi poudarili potrebo po obveznem pouku latinščine, ker znanje tega jezika sodi k splošni izobrazbi srednješolskega abiturienta.

ROGAŠKA SLATINA — Švicarski umetnostni zgodovinar Kurt Müller, ki se je lani zdravil v Rogški Slatini, je podaril zdravilišču 200 starih vedut in grafičnih listov s cvetjem iz 19. stoletja. Med vedutami je poleg Rogške Slatine, Celja in Ptuja tudi izredno lepa podoba Bleda.

LJUBLJANA — V koncertnem ateljeju Društva slovenskih skladateljev sta koncertirala violončelist Ciril Škerjanec in pianist Aci Bertonecelj. Pri polni udeležbi sta uvodoma predstavila novo skladbo Igorja Štuheca Ekspresija, sledilo je delo skladatelja in slikarja Saša Šantle Sonata op. 48, nato sta zaigrala Bravničarjev in Sakačev Attitudes Dialog, efektno sta zaključila spored z Debussijevo Sonato v treh stavkih.

KRANJ — Gorenjske občine so na zadnjem svetu razpravljale o gorenjski hitri cesti. Ugotovili so, da so roki za dograditev ceste preveč odmaknjeni. V načrtu razvoja slovenskih cest naj bi najprej zgradili cesto od Vičmarij do Nakleja v letih 1973 do 1977, nato naj bi prišel na vrsto odsek Jesenice—Kranjska gora v letih 1978/1982, odsek Naklo—Jesenice šele v letih 1982/1984; predor pod Karavankami bi pričeli graditi leta 1979. Ker bodo v Avstriji že v nekaj letih zgradili cesto čez Ture, bi

Bojan Stupica - umrl

V petek, 22. maja je umrl v Beogradu znani slovenski dramski igralec in režiser Bojan Stupica. Rojen je bil 1. avgusta 1910 v Ljubljani. Študirал in diplomiral je na arhitekturi. Posvetil se je gledališču ter je od leta 1935 sodeloval v Ljubljanski drami. Po vojski je bil tudi njen režiser. Leta 1949 pa je odšel v Beograd, kjer je organiziral jugoslovansko dramsko gledališče. Razen gostovanjskih potovanj je tam preživel ves čas do svoje smrti. Kot režiser je zaslovel s predstavami slovenskih in svetovnih dramatskih del. Napisal pa je scenarij in režiral tudi film Jara Gospada.

Otroški kotiček

T. K.

Slovenska mati

Kakor skoraj vsako pomlad, je tudi tisto leto v aprilu južni veter pomedel s hribov, gora in dolin veliko množico snega, ki se ga je nabralo čez zimo. Kar čez noč je v začetku maja vsa narava čudežno ozelenela in prebudila nežno cvetje. In lastavice so se vračale iz južnih krajev, da bi spet miroljubno gnezdile pod strehami slovenskih domov.

Slovenski ljudje pa so to prebujanje narave komaj opazili. Čuden nemir se jih je polastil, čeprav so vedeli, da je s koncem zime prišel tudi konec druge svetovne vojne. V Sloveniji še ni bilo miru. Tam je še kar brat, prepojen z nekrščansko miselnostjo, pobijal krščanskega brata.

Tudi mati Majda se je zavedala, da še ne bo konca trpljenju in prelivanju krvi. Kakor v težkih sanjah je opravljala svoje delo. Morila jo je skrb za otroke, ki jih je bilo pet.

Ko je zvečer četrtega maja nekdo pozvonil pri vratih, je težka slutnja še bolj stisnila njeno srce. Obotavljala se je odpreti vrata. Ko jih je nazadnje vendarle odprla, je našla na pragu pi-

morali začeti — po mnenju sveta gorenjskih občin — z gradnjo novega predora že čez tri leta, da bi čimbolj privabili turiste, ki bodo šli na jug. V nasprotnem slučaju se utegne zgoditi, da bodo turisti obšli Slovenijo in se usmerili v Italijo.

RUSE — Na šumiku so predstavniki Zavoda za spomeniško varstvo in gozdarski strokovnjaki pripravili sestanek za ureditev narodnega parka šumik. Razen obeh slapov šumika in pohorskega pragozda bodo uredili spominski muzej pohorskega oglarstva in drvarstva; sklenili so tudi zgraditi nekaj drugih objektov. Določili so tudi prostore za posamezne objekte in vrstni red gradnje.

LJUBLJANA — V Delu z dne 21. maja piše Milan Cirk iz Portoroža o „ugledni“ razstavi jugoslovanske domače obrti in živilskih izdelkov v Parizu. Pravi, da je videl na razstavi večje število likalnikov na oglje in mlečne kangle, nekaj vin brez napisov, od kod so, nekaj konzerv in drago slivovico, ki so jo prodajali po 40 frankov liter. Pisec piše, da je verjetno ta razstava bila organizirana zaradi razstave same in zaradi potovanja v svet organizatorjev razstave...

Umrli so. Ljubljana: Ludvik Povše; Gabriel Rihar; Gašper Maher; Peter Knez; Ivan Knehtl, 76; Antonija Kregar r. Košmrlj; Marija Petaros r. Venturini; Izidora Sterle r. Žvan; Josipina Bizjan r. Kodelja; Amalija Škof, 81; Ivan Klemenčič; Ivan Janšek, 70; Kristina Smrekar, 77; Anton Murko; Frančiška Krivec r. Mušič, 76; Frančiška Pečan, 81; Marija Maurin, uč. v p.; Lovrenc Kešar, 76, žel. v p.; Anton Ahačič, podkolovnik v pok. in koroški borec; Stanko Rakoš; Ivana Prezelj r. Čišnovar.

Maribor: Ivana Hojnik, 87; Jakob Švab; Ana Krajncič; Hinko Drozg; Arhur Termoser; Ivan Tkavec, 81; Anton Kranjc, 80; Marija Lovce, 81; Leopold Rajnhel, 70; Jakob Korošec; Ivan Mahorič; Koloman Zrinski.

Lojzka Ferlič, Novo mesto; Inž. Blaž Pristovšek, Celje; Marija Vrtačnik r. Stvarnik, Slovenske Konjice; Jože Kristan, Novo mesto; Frančiška Grom r. Štrozak, Novo mesto; Milko Presker, bivši kavarnar, Brestanica; Helena Trdan, Novo mesto; Albert Toman, Celje; Benon Gregorčič, šmarje pri šentjerneju; dr. Guido Soklič, 76; Pavel Hrastar, 86, Sela pri Karteljevem; Janez Sešek, Skarčuna; Ana Bernot r. Ebner, Sp. Stranje; Marija Mahkovec r. Erklavec, Zalog; Ana Korbar, Trebnje; Terezija Konicila r. Kovič, 86, Kresnice; Ivan Grebenšek, Beograd; Antonija Heršič, Prevalje pod Krimom; Jožef Vičič, Prem; Danila Ivančič r. Krmač, Pridrev; Franc Majerič, šmarjeta pri Celju; Ivan Podbevšek, Litija; Lovro Kavalarič, Rateče; Mirko Koželj, Celje.

Misli pisatelja Karla Mauserja dijakom slovenskih srednješolskih tečajev

Dragi študentje!

Videl sem že slovenske osnovne šole, zdaj vidim tudi Vašo višjo šolo. Pot do domače besede na tujih tleh marsikdaj ni lahka, marsikdaj se mlademu človeku zdi celo odveč. Toda verjemite mi, naša rodna beseda je vrednota tudi v božjih očeh. Ta beseda je čudovit odmev vsega, kar Vi s svojimi očmi še niste videli, je odmev domovine, odmev vseh rodov, ki so na slovenski zemlji živeli in umrli. Mi ne živimo več na domači zemlji in Vi ne boste, vendar je domača beseda, ta sad stoletij in stoletij naš, in nas lahko vsak hip tudi na tujem združi z vsem, kar domovina hrani za svoje otroke.

Prosim Vas, ne zametujte jezika svoje matere. Obdržite ga ne za voljo spoštovanja do nas starih, obdržite ga iz ljubezni. Zavoljo tega, ker se preko njega vežete z rodovi, ki v slovenski zemlji prstene, s kulturo, ki je iz Brižinskih spomenikov pred tisoč leti rasla v čudovit cvet.

Naj cvete tudi na tujem, posebno v Vas, ki boste slovenstvo nosili za nov rod. Bog Vas blagoslovi!

Še o obisku pisatelja Mauserja

Karel Mauser v srednješolskem tečaju Marka Bajuka

V soboto popoldne dne 13. junija je v Slovenski hiši obiskal srednješolce naš gost pisatelj Karel Mauser. Z dijakom se je razgovarjal v njih razredih, spodbujal in bodril jih je, naj ohranijo ljubezen do slovenskega jezika in bistva. Dijaki so živo in hvaležno sledili njegovim besedam. Vseprek so ga prosili za podpise, kar jim je pisatelj rad ustregel.

Gospod Mauser je namenil dijakom naših srednješolskih tečajev nekaj misli, ki jih objavljamo zgoraj.

Pisatelj Karel Mauser na uredniški seji Svobodne Slovenije

V četrtek, 11. t. m., so uredniki Svobodne Slovenije povabili na svojo redno sejo pisatelja Karla Mauserja. Navzoči so bili vsi člani uredniškega odbora: Slavimir Batagelj, dr. Tine Debeljak, Pavel Fajdiga, Tone Mizerit in Miloš Stare.

Gosta je v imenu vseh urednikov pozdravil M. Stare. Poudaril je, da se Mauser z večino urednikov doslej osebno ni poznal, toda med njimi in uredniki je obstajala ves čas zdomstva duhovna

povezanost. Uredniki Svobodne Slovenije se na tem delu Južne Amerike posvečajo z vsem idealizmom tedniku in Zbornikom. Večina članov uredniškega odbora vztraja že od prvih začetkov pri listu in so prisostvovali v njegovi nad dvajsetletni zdomski zgodovini več kot tisoč rednim tedenskim sejam. Pisatelj Karel Mauser pa je prav tako z idealizmom in izrednim pisateljskim talentom ustvarja dela, ki ga dvigajo med največje dobrotnike ne le emigracije, temveč vsega slovenskega naroda. Težko je po drugi vojni najti knjige, ki bi bile tako brane kakor so Mauserjeve.

Nato se je Miloš Stare spomnil lani umrlega glavnega urednika Jožka Krošlja, kateremu ni bilo dano, da bi prisostvoval temu snidenju.

Karel Mauser se je zahvalil za pozornost, ki mu je bila izkazana, in poudaril, da je duh tisti, ki povezuje slovenskega javnega in kulturnega delavca na tujem v enoto s slovenskim narodom v domovini, kjer trpi pod komunistično tiranijo.

Po teh pozdravnih besedah so uredniki Svobodne Slovenije s pisateljem Karlom Mauserjem izmenjali mnogo misli v prijateljskem razgovoru v pozne večerne ure.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Družinska sreča. 14. junija je bila v Slovenski kapeli krščena Marija Stanislava Mozečič, hčerka Jožeta in ge. Stanke, roj. Marinček. Botra sta bila ga. Marija Marinček in g. Ricardo Wals, katerega je zastopal g. Stanko Marinček. Krstil je g. Rode Jurij. Srečni družini naše čestitke.

† Ludvik Šeruga

V sredo, dne 10. junija, je na svojem domu v Gerli po krajši bolezni umrl vsem Slovenem, ki bivajo v južnem delu Velikega Buenos Airesa, dobro znani prekmurski staronaseljenec g. Luis Šeruga.

Bil je dolgo vrsti let zvesti sodelavec pokojnega msgr. Janeza Hladnika, kar zadeva verskega in kulturnega dela med prekmurskimi rojaki tako pred vojno, kakor tudi po vojni, ko so si ti

ustanovili svoj prekmurski dom v Villa Obrera, kjer je bil pokojni duša vsega družbenega življenja, dokler mu je dopuščalo zdravje.

Ob našem prihodu v novo domovino, je pogumno stal ob strani g. Janeza Hladnika, ter ni nasedel klevetam in lažni pripadnji, ki so jo naši nasprotniki širili o nas. Vse je storil, kar je bilo v njegovi moči, da bi nam pomagal pri začetnih težavah, na katere smo naleteli ob naši naselitvi v to deželo. Ob nepoznanju jezika je marsikateremu izmed nas posredoval delo, številnim je preskrbel stanovanje in jim bil za poroka, vsi pa smo bili vedno dobrodošli v njegovi gostoljubni hiši.

Ko smo zvedeli za njegovo smrt, so ga številni rojaki šli krogiti in se spomnili svojega dobrotnika. Pogrebne molitve sta zmolila g. Anton Škulj, župnik pri sv. Jožefu, in g. Franc Reberšček, ki ga je tudi naslednji dan sprem-

„Ne vem, zakaj greste v tujino, vem pa, da ste potrebni pomoči. Dala vam bom mleka in kruha in nekaj malega za na pot,“ je rekla prijazno.

Ta čas je stopil v hišo njen mož. Sovražno je pogledal neznance in ježno zarohnel nad ženo:

„Izdajalce si pripeljala in še pogostiti jih hočeš. Tu sem jaz gospodar. Poberite se iz moje hiše!“

„Ne bodi tak!“ ga je mirila žena. „Ali se ti nič ne smilijo uboge sirote? Kaj so ti storili hudega?“

Materi Majdi pa je zagorel v očeh svet ogenj.

„Nismo izdajalci,“ je odločno rekla. „Bežati moramo iz domovine pred lastnimi brati, ki odklanjajo Kristusov nauk o ljubezni do bližnjega. Njihova zmaga je samo začasna. Tudi Kristusovi sovražniki so bili prepričani o svoji zmagi, ko so ga razpeli na križu. Pa si je njegov nauk osvojil ves svet in bo večni.“

Gospodarja so te besede tako zmedle, da je molče odšel iz hiše; ni našel niti besedice odgovora. Njegova žena pa je lepo postregla vsej begunski družini. Priprčno so se poslovali.

In potem so sledili dnevi žalostnega begunskega življenja po taboriščih v Italiji. V to klavarno životarjenje, ko so bili begunci odvisni od skromne miloščine tistih, za katere so se navduševali, je kot strela z jasnega neba padla vest, da so Angliežji vrnili vse slovenske domobrance partizanom v pokol, med njimi tudi moža matere Majde in njenega brata. Srca nešteti slovenskih mater

po taboriščih so zakrvavela in krvavijo še danes. Materi Majdi je bilo, kakor da bi ji nekdo zadržal nož v srce. Njeni otroci so čez noč izgubili skrbnega očeta rednika. Takrat so slovenske žene našle edino tolažbo v molitvi. Molile so za pokoj pobitih bratov, sinov in mož.

Tudi mati Majda se je s svojimi otroki zatekla v hišo molitve. Zazrla se je v trpeči Kristusov obraz, gledala njegove presvete rane in molila:

„O Bog, daj mi tisto moč, ki si jo dal svoji presveti Materi!“

Solze so ji curkoma lile po obrazu. Ko se je izjokala, se je čutila olajšano. Molila je:

„Odpusti jim, Bog, ta strašni greh, ki so ga storili nad brati!“

Pomaknila se je nazaj k vratom, da je dala prostor drugim ženam in dekletom, ki so napolnile kapelo, da bi potožile Mariji svojo stisko in gorje.

Otroci! To je ena izmed številnih resničnih zgodb slovenskih mater v tujini. Vi imate pred seboj še vse življenje in tisoč načrtov za bodočnost. Nikoli pa ne smete nehati spoštovati svojo mater, ki je pretrpela toliko hudega v življenju. Njeni sivi lasje, njen razoran obraz je vreden več kot vse bogastvo tega sveta. Ena izmed najdragocenejših vrednot tega sveta je čista vest.

Takšna je slovenska mati: njeno dobro, plemenito srce ne kliče po maščevanju, njeno dobro, plemenito srce odpušča vsa nasilja in krivice, pozabiti pa jih po vseh božjih in človeških postavah ne more nikoli.

Vsak teden ena

POMLADNI VEČERI

Karel Mauser

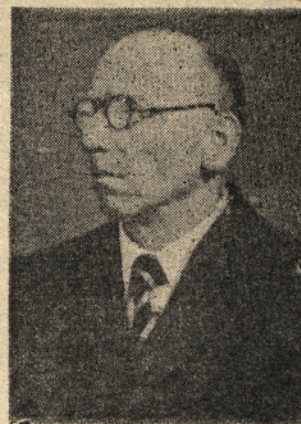
Ti pomladni večeri,
ko na rožnati dlani neba
beli oblaki legajo k počitku,
ko v drevesnih kronah
veter ljubkuje liste
in voda prestreza
blesk daljnih zvezd.

Ti pomladni večeri,
beli kakor telohi
so ustvarjeni za govorico
rož in duš.

ljal na pokopališče. Njegovi ženi Ani, hčerki in sinu izrekamo naše iskreno sozajze. Najnemu pa naj bo Bog obilen plačnik za storjene dobrote.

Maša za pokojnega dobrotnika in prijatelja bo v nedeljo, 21. junija, ob pol resetih v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi.

Anton Jarc — umrl

V petek, 29. maja je na svojem domu v San Martinu, pripravljen s tolažili svete vere umrl naš rojak gospod Anton Jarc. Bil je eden izmed tistih mož, ki svojo tiho in mirno življenje posvetijo vztrajnemu delu v prid svojih dragih.

Rajni je bil rojen 23. maja 1899 v Globodolu. Leta 1928 se je priselil v Argentino in se nastanil v Comodoro Rivadavia. Tam je tudi dobil službo pri argentinski potrolejski družbi YPF. V južnem mestu je ostal do leta 1962, ko se je upokojil in se preselil v Buenos Aires. (Sledi na 6. str.)

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

15. junija 1950. — Št. 24

MORALNE NAPAKE ZADNJE VOJNE

„Koncem maja je izšla v Londonu zelo pomembna knjiga „Defense of the West“, ki jo je spisal zelo znani vojaški zgodovinar in komentator Liddel Hart. Ko navaja velike pomanjkljivosti sedanje obrambe, podčrtava svoje trditve predvsem z analizo napak zadnje vojne, ki so vzrok današnje zmede in stiske. Značilno je, da ugotavlja iste napake, kot jih navajajo vsi od komunizma podjarmljeni narodi, zlasti Slovenci, a natevajo dostikrat na gluha ušesa...

Pisatelj pravi takole: „Zdaj vsak dan bolj otipljivo spoznavamo dejstvo, da so zahodni vodilni močje, ki so ukrepali o vojni, zelo, zelo preprečili resničen mir... Zato je nujno, da prav iz temelja pregledamo zavezniško politiko med in po vojni, ako hočemo uspeti. Moralne napake, povzročene v letih 1939 do 1945, so zakrile današnjo tragedijo. Prva napaka je bila zahteva po brezpogojni predaji Nemčije in Italije. Druga glavna napaka je bil sklep za represivno uničenje evropske celine...“

Hart pribija kot tretjo glavno napako: „Bilo je preveč navduševanja za podtalno borbo. Nobena politika ni toliko pripomogla razširjenju komunizma kot navduševanje in nagovarjanje od strani zaveznikov, gverilcev brez ozira na njihovo ideologijo in tendenco. Bila je zagrešena osnovna napaka, ko se je dala prednost Titu v Jugoslaviji, enostavno zato, ker se je Titu posrečilo bolje organizirati srbske in makedonske gverilce.“

V drugih delih Evrope je bila dobrodošla pomoč katere koli skupine in komunisti, ki so bili takoj pripravljeni za infiltracijo, so znali izkoristiti in se polastiti vodstva. Tendence je bila, navdušiti vse tokove k ilegalnosti po vseh deželah kontinenta. In zdaj plačujemo visoko ceno za te napake. V Franciji, Belgiji in vseh deželah, so na dnevnem redu čistke, ker so bile vse časti vredne osebe v trenutku zmagovalnega navdušenja obdolžene kolaboracionizma.“

Slovenci v Argentini

(Nad. s 5. str.)

nos Aires, kjer je dobil dom na cesti Posadas 163 bližnjega mesta San Martin.

Pred tremi leti mu je umrla draga žena gospa Lojzka roj. Rozman. V letošnjem maju pa ji je sledil tudi sam.

Rajni je živel skromno življenje, a bil je poštenjak skozi in skozi. Mnogo časa je posvečal vzgoji svojih otrok in sploh svoji družini. Bil pa je tudi vzor vestnosti v svojem poklicnem delu. Umrl je obdan od svojih ljubljenih sinov in vnukov.

Pokoini zapušča hčerko Lojzko ter sinova Viktorja Julija in Janeza, katerim ob težki izgubi izrekamo iskreno sožalje.

ODMEV V TISKU

Naše proslave ob 25-letnici slovenskega genocida leta 1945, so tudi v tujem tisku izzvale lep odmev. Tako so razni časopisi slavnosti napovedali in o njih tudi poročali.

Najuglednejši argentinski, pa tudi južnoameriški jutranjik „La Prensa“ iz Buenos Airesa je v ponedeljek na peti strani z naslovom in sliki čez tri kolone poročal o slavnostih v katedrali in pred spomenikom. Enako poročilo in sliko je prinesel že v nedeljo veliki večernik La Razón. O proslavah so poročali tudi jutranjika Clarín in La Nación, kakor tudi Freie Presse, ki je objavil dve sliki in zelo lep tekst na zadnji strani v spodnjem delu čez celo stran. Poklonitev pred spomenikom so tudi filmali za TV postajo.

Prav tako je sliko in kratko poročilo prinesel tudi kat. tednik Esquív.

BUENOS AIRES

Peta obletnica smrti msgr. Hladnika 20. junija bo potekla že peta obletnica smrti g. msgr. Janeza Hladnika. Kakor prejšnja leta, se bodo tudi letos vez dan opravljale maše za pokoj njegovi blagi duši, v Hladnikovi župniji sv. Jožefa v Lanusu. Prevzvišeni g. škof lomaške škofije, msgr. Aleksander Schell bo imel sv. mašo za Slovence ob 16. Slovenski lazaristi pa bodo imeli mašo za Slovence ob 17.30. Vsi prijatelji pokojnega g. Hladnika lepo vabljeni.

SLOVENSKA VAS

Proslava raznih življenjskih jubilejev vaščanov

V naši vasi je bilo letos toliko življenjskih jubilejev, da je bilo praktično nemogoče, da bi se društvo Slovenska vas, spomnilo vsakega posebej. Zaradi tega se je sklenilo prirediti skupno počastitev v obliki vermutha.

75-letnico življenja so obhajali gg. Jože Virant, Franc Gerkman in Janez Brelih, 70 let življenja je dopolnil g. Jože Črnak, 60 obletnico rojstva praznuje gg. Valentin Barle, Vinko Bokalič, Leopold Vire in Tone Zajc s česte Falleres. Pridružil se jim je še g. Štefan Bratuž, ki živi v okolici vasi. Abrahama pa so srečali, ali pa ga še bodo tokom leta gg. rev. Janez Petek CM, France Rebršak CM, Franc Vilfan, Stane Guzelj, Janez Zgonc, Nace Hladnik in Maks Jan. Slavljenci, večinoma spremljani po svojih življenjskih dru-

Dr. Tone Žužek
ADVOKAT

Urduje od 17.30 do 19.30 ure.
Ponedeljek, sredo, petek.

Lavalle 2331, p. 5, of. 10
T. E. 47-4852

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo in
travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20

Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Ate. Brown 100

T. E. 105 ali 516

V petek in soboto od 9—13

SLOVENCİ PO SVETO

NEMČIJA

Binkoštno „srečanje Slovencev“

Na binkoštno nedeljo, 17. maja, so se Slovenci iz Nemčije zbrali na svoje letno „srečanje“ v Stuttgartu. Najprej so imeli dopoldan konceptirano sv. mašo, pri kateri je pridigal g. Felc. Nato je sledilo kosilo.

Popoldne je bila družabna prireditve. Zlasti je bil zanimiv srečolov, ki je bil organiziran za kritje stroškov prireditve. Zadel je vsaka tretja srečka. Glavni dobiček je bil rabljen Volkswagen.

Prireditve je krasno uspela zlasti zaradi nepričakovano lepe udeležbe, saj je prišlo nad 2.300 Slovencev in s tem prekosilo vsa prejšnja srečanja.

Za to priliko je bila tiskana tudi spominska kartica v slovensščini. Na sprednji strani predstavlja (v treh slikah) gorenjsko narodno nošo, oltar v cerkvi sv. Georga v Killersbergu; sledi datum ter spodaj napis: Binkoštno srečanje Slovencev v Nemčiji. Zadaj pa je dodano še geslo: „Verno srce — delovne roke!“

OBVESTILA

SOBOTA, 20. junija 1970:

Ob obletnici smrti msgr. J. Hladnika bo ob 17.30 sv. maša v župni cerkvi sv. Jožefa Pompejskega. Društvo Slovenska vas položi šopek na njegov grob.

Na Pristavi ob 10 sestanek borcev s Karlom Mauserjem. Nato asado.

V Slovenskem domu v San Martinu ob 19 (ne ob 18 kot je bilo prvotno objavljeno) spominska proslava z govorom pisatelja Karla Mauserja.

Na Pristavi ob 16 sestanek mladine ob 15. leta. Na sporedu filmi.

V Carapachayu zvečer srečanje s pisateljem Karlom Mauserjem.

Žicah. ro zasodli dolgo sprednjo mizo in dekleta so jim pripelce nageljne. Pevski zbor pod vodstvom g. Ivana Meleta jim je zapel nekaj pesmi v pozdrav, nekaj pesmi je pozneje dodal še „zbor fantov na vasi“.

V imenu društva je jubilate pozdravil g. Ludvik Šmale, ki je vedel o vsakem kaj dobrega povedati. V imenu počastitvenih pa se je zahvalil Virantov oče, ki je krepko naglasil, da je bilo vse dosedanje vaško javno delo prežeto z medsebojno ljubeznijo in izrazil upanje, da bo ista ljubezen tudi bodočemu rodu najtoplejša jamstvo uspeha.

SLOVENSKI DOM CARAPACHAY
vabi na

**SREČANJE Z
K. MAUSERJEM**

in
KOLINE

Sobota, 20. junija zvečer

Za prodajo bodo klobase na
razpolago že popoldne

Slomškov dom, nedelja, 21. junija

**DRUŽINSKA
NEDELJA**

- Razgovor z g. Karlom Mauserjem
- Sv. maša — ob 9
- Opoldne domače kosilo

ZEDINJENA SLOVENIJA

skupaj s slovenskimi domovi in organizacijami vas vabijo
na

POSLOVILNO VEČERJO

v čast pisatelju

Karlu Mauserju

19. junija ob 21. uri v NAŠEM DOMU

Vabila na razpolago v Slovenskih domovih in v Slovenski hiši

H. Irigoyen 2756

SAN JUSTO

SLOVENSKA HRANILNICA Z. Z O. Z.

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejía

T. E. 658-6574

Uradne ure: torek, četrtek, sobota od 16 do 20

Opozarjamo vse člane na življenjsko zavarovanje. — Informacije v
zadružni pisarni v uradnih urah.

Predno vzamete posojilo ali kupite na obroke, se oglasite pri nas.

Ce hočete denar varno in dobro naložiti, ga vložite v Slov. hranilnico

SKAD vabi člane na spominski sestanek ob 19.

Na Pristavi ob 19. redni občni zbor društva Slovenska pristava.

NEDELJA, 21. junija 1970:

V Slovenski hiši ob 16 Alojzijevega

proslava in igra Vesolje na vasi.

Družinska nedelja v Slomškovem domu.

Po sv. maši razgovor z g. Karlom Mauserjem.

V našem domu v San Justu po maši

sestaneč članic do 15. leta starosti.

Dan očetov pripravljajo članice SDO

v San Martinu za vse očete po sv. maši

v domu s skromno pogostitvijo. Vabljeni

vsii očetje iz sanmartinskega okoliša.

Na Pristavi v Castelarju po sv. maši

„očetovska proslava“.

Slovo od K. Mauserja od naše mladine

v Slovenski hiši ob 19.

PONEDELJEK, 22. junija 1970:

Pisatelj Karel Mauser bo odpotoval

v ZDA v ponedeljek, 22. junija ob 9

z letališča na Ezeizi.

ČETRTEK, 25. junija 1970:

Zveza slovenskih mater in žena bo

imela svoj sestanek posvečen spominu

naših žrtv, ob 19. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 27. junija 1970:

Ob 19 v Slomškovem domu Spominska

proslava s sv. mašo. Sodelujejo

cerkveni zbor, šola A. M. Slomšek in

mladinska godba.

Slovenska šola nadškofa Jegliča v

Slovenski hiši ima ob 19.30 proslavo

očetovskega dne.

NEDELJA, 28. Junija 1970:

V Hladnikovem domu ob 4 popoldne

počasti mladina junake ob 25-letnici

njihove žrtve.

Knjigo

Franc Izanec

ODPRTI GROBOVI

Ocenjuje okolje domovine:

„Knjiga Odprti grobovi nam je pravo razodetje. Saj do takrat nismo vedeli ničesar. Knjiga je tudi del vas, ki ste v tujini. Vsako ime in opis dogodka nam je nekaj neprecenljivega...“

Drugi zvezek obsega skoraj dvakrat toliko kot prvi zvezek. Knjiga je izšla z novimi pričevanji za 25 letnico komunistične morije. Dvignite jo v „Dušnopastirski pisarni“, Ramón L. Falcón 4158 pri poverjenikih.

Društvo Slovenska Pristava,
Castelar
sklicuje

redni občni zbor

20. junija 1970 ob 19 v društvenih prostorih na Pristavi z naslednjim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo odbornikov;
3. Poročilo nadzornega odbora;
4. Volitve novega odbora;
5. Predlogi;
6. Slučajnosti.

NEDELJA, 5. julija 1970:

V Hladnikovem domu kolone. Za vaščane in okolice kosilo že ob 12. Začetek družabne prireditve ob 17. Sodeluje orkester PLANIKA.

Obisk članic SDO in članov SFZ v Mendozo je prestavljen na 8. julij.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja voditeljskega sveta šolskega odseka Zedinjene Slovenije bo zadnjo sredo, 24. t. m., ob 19.30 v Slovenski hiši. Vabljeni vse učiteljske.

Mladinski odsek Zedinjene Slovenije bo v mesecu avgusta organiziral tečaj za vodstvo organizacij, ki ga bo vodil g. Milan Magister. Prosimo vse, ki se za to zanimajo, naj se javijo v društveni pisarni.

Knjižnica Zedinjene Slovenije posluje vsak dan od 15—20.

**V Slovenskem domu
v San Martinu bo v
soboto, 20. junija ob
sedmih zvečer**

**SPOMINSKA
PROSLAVA**

**z govorom pisatelja
Karla Mauserja.**

**Sodelujejo: šola,
pevski zbor in dom.**

Po proslavi bo na razpolago večerja

DAN OČETOV

bo v Slovenskem domu v San Martinu. Vsi očetje iz okoliša San Martina so toplo vabljeni na skromno pogostitev, ki bo v

NEDELJO, 21. JUNIJA

po sveti maši v domu.

Vabijo članice SDO iz
San Martina

Zadnje srečanje deklet in fantov s pisateljem

KARLOM MAUSERJEM

**in slovo, bo v nedeljo, 21. junija, ob 19 v mali
dvorani Slovenske hiše**

Vabita SDO in SFZ

NEDELJA, 21. JUNIJA OB 16 V SLOVENSKI HIŠI

VESELJE NA VASI

Za vse otroke, starše in prijatelje mladine prireja Slomškova šola.

Vabljeni!

Borci!

**V soboto, 20. junija, ob 10 dopoldne pride
med nas na Pristavo na prijateljski razgovor naš zvezni predsednik in soborec**

Karel Mauser.

Na ta sestanek toplo vabimo vse borce ter njihove družinske člane. Vabimo pa tudi vse naše fante, ki so sedaj argentinski vojaški novinci.

Po razgovoru bo za vse pripravljen ASADO, za katerega se prijavite pri odbornikih DSPB.

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da je dne 12. junija v Ljubljani umrla naša draga hčerka, sestra, teta, nečakinja in svakinja, učiteljica

Majda Golob

dokumentator pri Zavodu za avtomatizacijo — knjižnica

Po hudem trpljenju jo je Bog poklical k sebi, da ji da večno plačilo za zvestobo Njemu in vsemu dobremu.

Pokopali so jo na Žalah dne 15. junija.

Priporočamo jo v molitev.

Zalujoči:

Rezka Golob roj. Gostič, mama
Janez z ženo Lici in Marijan z ženo Tino
in hčerko Verico, brata
Angela, Albina vd. Škrjanc, Ivanka, Minka,
Franja por. Stare in Roza, tete
France Golob in Ciril Gostič, strica

Buenos Aires, Ljubljana, Homec.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stanić

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 996.221

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1970 za Argentino \$ 2.900.— Pri pošiljanju po pošti \$ 3.000.—; ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 10 USA dolarjev za pošiljanje z aviomail pošto. — Evropa, ZDA in Kanada in pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bz. Aires. T. E. 33-7219

PORAVNAJTE NAROČNINO!

**Slomškov dom,
sobota, 27. junija ob 19**

**SPOMINSKA
PROSLAVA**

**s sv. mašo za vse žrtve
Sodelujejo: cerkv. zbor,
dom, Slomškova šola in
mladinska godba
Rojaki prisrčno vabljeni**

JAVNI NOTAR

**FRANCISCO RAUL
CASCANTE**

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, of. 2

T. E. 35-8827